

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen

Dnr 2024/01078

Stärkt konsumentskydd på
kreditmarknaden

Maj 2024

Sammanfattning

Konsumtionslån på finansmarknaden tillhandahålls i huvudsak av två kategorier av företag, dels företag som omfattas av lagen om bank- och finansieringsrörelse (banker), dels företag som omfattas av lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (ibland kallade snabblåneföretag). På bankers verksamhet ställs stora krav, bl.a. på kapital och organisation.

Sedan den 1 juli 2014 omfattas snabblåneföretag av tillståndsplikt enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. Dessförinnan var snabblåneföretag enbart registreringspliktiga. Det innebar i praktiken att det inte ställdes några krav på företagets verksamhet. När lagen tillkom gjordes bedömningen att snabblåneföretagen inte skulle omfattas av samma krav som banker.

En bidragande orsak till problem med överskuldssättning bland vissa svenska hushåll är att marknaden för konsumtionslån har vuxit i snabb takt under de senaste åren. Tendensen drivs på av den tekniska utvecklingen. Enkel tillgång till lån över internet har ökat under senare år och bidrar till att skapa osunda konsumtionsmönster.

Problemet med överskuldssättningen har delvis sin grund i att lån ges med en bristande grad av omsorg om låntagarna hos vissa långgivare. Snabblåneföretagens lån utmärker sig i flera avseenden jämfört med bankernas. Snabblåneföretagens lån har till dominerande del en avsevärt högre ränta än den ränta bankerna ger. Snabblåneföretagens låntagare utgörs i hög omfattning av unga människor med låga inkomster. Nära hälften av låntagare med en inkomst under 15 000 kronor före skatt har lån hos snabblåneföretagen. Snabblåneföretagens låntagare får också i väsentligt högre grad än bankers låntagare betalningspåminnelser, inkassokrav och skulder hos Kronofogdemyndigheten.

Sammanfattningsvis gör detta att kraven på snabblåneföretag bör skärpas ytterligare. För att stärka konsumentskyddet på konsumentkreditmarknaden och för att motverka överskuldssättning bland inte minst unga föreslås att lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter ska upphävas. Det föreslås samtidigt att det ska krävas tillstånd att driva bank- och finansieringsrörelse för att lämna eller förmedla lån till konsumenter. Snabblåneföretag och andra företag som vill fortsätta att driva verksamhet med konsumtionslån får alltså ansöka om sådant tillstånd. Det ska dock fortfarande vara möjligt att sälja varor och tjänster på kredit, t.ex. mot faktura, utan krav på tillstånd enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse. Kravet på tillstånd ska inte heller gälla för lån till konsumenter som tilläts enligt annan lagstiftning, t.ex. bostadslån som ges enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter eller kredit som ges genom kreditkort enligt lagen om betaltjänster.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
1 Lagförslag	4
1.1 Förslag till lag om upphävande av lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter	4
1.2 Förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)	5
1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.	7
1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1006) om viss finansiell verksamhet	9
1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse	10
1.6 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	11
1.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism	12
2 Rättslig reglering	21
3 Behovet av förändringar	25
4 Verksamhet med konsumentkrediter ska kräva tillstånd till bank- eller finansieringsrörelse	30
5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	34
6 Konsekvensanalys	35
7 Författningskommentar	38
7.1 Förslaget till lag om upphävande av lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter	38
7.2 Förslaget till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)	39
7.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.	40
7.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:1006) om viss finansiell verksamhet	41
7.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse	41
7.6 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	43
7.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism	44

1 Lagförslag

1.1 Förslag till lag om upphävande av lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter

Härigenom föreskrivs att lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter ska upphöra att gälla.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

2. Den upphävda lagen gäller till utgången av juli 2026 för företag som före ikraftträdandet hade tillstånd eller som undantogs från tillstånd enligt den lagen. Om ett sådant företag före utgången av juli 2026 har gett in en ansökan om tillstånd för bank- eller finansieringsrörelse till Finansinspektionen, gäller dock den upphävda lagen för det företaget till dess att ansökan har prövats slutligt.

1.2 Förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

Härigenom föreskrivs att 5 a § kreditupplysningslagen (1973:1173)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 a §²

Vad som gäller om tystnadsplikt i verksamheten hos svenska kreditinstitut, betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, värdepappersbolag och företag som med tillstånd driver verksamhet enligt *lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter* eller *lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter*, hindrar inte att uppgifter om lämnade krediter, betalningsförsummelser och kreditmissbruk utväxlas för kreditupplysningsändamål inom en krets som utgörs av dessa företag samt sådana företag som har tillstånd av Integritetsskyddsmyndigheten enligt 3 § första stycket.

I den krets som anges i första stycket ingår även utländska kreditinstitut som avses i 4 kap. 1, 2, 4 och 6 §§ *lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, utländska företag som avses i 3 kap. 26 och 27 §§ lagen (2010:751) om betaltjänster, utländska företag som avses i 3 kap. 26–28 §§ lagen (2011:755) om elektroniska pengar, utländska företag som avses i 4 kap. 1 och 4 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, utländska företag som avses i 2 § lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter* och utländska företag som avses i 1 kap. 3 § *lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter*.

Vad som gäller om tystnadsplikt i verksamheten hos svenska kreditinstitut, betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, värdepappersbolag och företag som med tillstånd driver verksamhet enligt *lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter*, hindrar inte att uppgifter om lämnade krediter, betalningsförsummelser och kreditmissbruk utväxlas för kreditupplysningsändamål inom en krets som utgörs av dessa företag samt sådana företag som har tillstånd av Integritetsskyddsmyndigheten enligt 3 § första stycket.

I den krets som anges i första stycket ingår även utländska kreditinstitut som avses i 4 kap. 1, 2, 4 och 6 §§ *lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, utländska företag som avses i 3 kap. 26 och 27 §§ lagen (2010:751) om betaltjänster, utländska företag som avses i 3 kap. 26–28 §§ lagen (2011:755) om elektroniska pengar, utländska företag som avses i 4 kap. 1 och 4 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden och utländska företag som avses i 1 kap. 3 § lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter*.

¹ Lagen omtryckt 1981:737.

² Senaste lydelse 2020:1109.

Bestämmelser om användningen av uppgifter om betalningsförsummelser och kreditmissbruk finns även i 7 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.
2. Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande för företag som omfattas av punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2024:000) om upphävande av lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. ska följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2024:116

Föreslagen lydelse

3 §¹

Om rätt för vissa utländska företag att driva verksamhet i Sverige finns särskilda bestämmelser, nämligen

1. för kreditinstitut 4 kap. 1, 2 och 4–6 §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

2. för värdepappersföretag 4 kap. 1 och 4 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

3. för finansiella institut 4 kap. 3 § lagen om bank- och finansieringsrörelse,

4. för utländska försäkringsgivare lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige,

5. för börser 12 kap. 9 § lagen om värdepappersmarknaden,

6. för förvaltningsbolag och fondföretag 1 kap. 6–7, 10 och 11 §§ lagen (2004:46) om värdepappersfonder,

7. för utgivare av elektroniska pengar 3 kap. 26–28 §§ lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

8. för utländska försäkringsförmedlare 3 kap. lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution,

9. för företag som tillhandahåller betaltjänster 3 kap. 26 och 27 §§ lagen (2010:751) om betaltjänster,

10. för utländska AIF-förvaltare 5 kap. lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,

11. för företag som bedriver verksamhet med konsumentkrediter 2 och 8 §§ lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter,

12. för företag som bedriver verksamhet med bostadskrediter 2 kap. 7 § och 3 kap. 6 och 7 §§ lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter,

13. för kreditförvaltare 5 kap. 5 och 6 §§ lagen (2023:714) om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal, och

14. för clearingbolag 1 kap. 2 § lagen (2024:114) om clearing och avveckling av betalningar.

11. för företag som bedriver verksamhet med bostadskrediter 2 kap. 7 § och 3 kap. 6 och 7 §§ lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter,

12. för kreditförvaltare 5 kap. 5 och 6 §§ lagen (2023:714) om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal, och

13. för clearingbolag, 1 kap. 2 § lagen (2024:114) om clearing och avveckling av betalningar.

¹ Senaste lydelse 2024:116.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1006) om viss finansiell verksamhet

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1996:1006)¹ om viss finansiell verksamhet ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt promemorian Föreslagen lydelse
Åtgärder mot missbruk av
alternativa betalningssystem

2 §²

En fysisk eller juridisk person som avser att bedriva finansiell verksamhet ska ansöka om registrering av sin verksamhet hos Finansinspektionen. Ansökan behöver inte göras av

1. företag som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 6, 8, 9 och 11–13 lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, och

2. fysiska eller juridiska personer som bedriver försäkringsdistribution enligt lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution.

Finansinspektionen ska registrera den som har kommit in med en ansökan, om

1. det finns skäl att anta att verksamheten kommer att bedrivas på ett sätt som är förenligt med lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen, och

2. kravet på ägare och ledning i 3 § första stycket är uppfyllt.

Den som har blivit registrerad ska tas bort ur registret när ett beslut om föreläggande enligt 11, 12 eller 13 § att upphöra med verksamheten har fått laga kraft. Ett finansiellt institut ska också tas bort ur registret om det anmäler att det inte längre bedriver verksamhet som omfattas av lagen eller om det på något annat sätt framgår att registreringsplikt inte längre gäller.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

2. Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande för företag som omfattas av punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2024:000) om upphävande av lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter.

¹ Lagen omtryckt 2004:319.

Senaste lydelse av lagens rubrik 2017:639.

² Senaste lydelse 2023:824.

1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse ska införas en ny paragraf, 1 kap. 7 a §, och närmast före 1 kap. 7 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

Konsumentkrediter

7 a §

Bara ett svenskt eller utländskt kreditinstitut får driva näringsverksamhet som har till ändamål att lämna eller förmedla krediter till konsumenter, om inte annat är särskilt föreskrivet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

1.6 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 30 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2024:122

Föreslagen lydelse

30 kap.

5 §¹

Sekretess gäller för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ett ärende hos en statlig myndighet om innehav av

1. aktier i bankaktiebolag, kreditmarknadsbolag, värdepappersbolag, fondbolag, försäkringsaktiebolag eller tjänstepensionsaktiebolag,

2. andelar i medlemsbank eller kreditmarknadsförening, eller

3. aktier eller andelar i börs, central motpart, clearingbolag, svensk värdepapperscentral, betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, kreditförvaltare eller företag som driver verksamhet enligt *lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter* eller *lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter*.

Sekretessen gäller inte beslut av myndigheten och inte heller för uppgift från en annan myndighet om uppgiften inte är sekretessreglerad där.

För uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

2. Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande för uppgifter som förekommer i ett ärende som

a) har inletts före ikraftträdandet, eller

b) avser ett företag som omfattas av punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till *lagen (2024:000) om upphävande av lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter*.

¹ Senaste lydelse 2024:122.

1.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 §, 2 kap. 6 och 7 §§, 3 kap. 5, 6, 18, 22, 25 och 32 §§, 4 kap. 9 §, 5 kap. 9 §, 7 kap. 1 § och 8 kap. 1 § lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt promemorian Föreslagen lydelse
Åtgärder mot missbruk av
alternativa betalningssystem

1 kap.

2 §¹

Denna lag gäller för fysiska och juridiska personer som driver

1. bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

2. livförsäkringsrörelse, dock inte

a) sådan som drivs av försäkringsföreningar som har beviljats undantag enligt 1 kap. 19 d § försäkringsrörelselagen (2010:2043), eller

b) tjänstepensionsverksamhet enligt lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag,

3. värdepappersrörelse enligt 2 kap. 1 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

4. verksamhet som kräver ansökan hos Finansinspektionen enligt lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet,

5. försäkringsdistribution enligt lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution, i fråga om sådan verksamhet rörande livförsäkring, bedriven av sådana försäkringsförmedlare som har tillstånd enligt 2 kap. 1 § den lagen eller bedriver verksamhet enligt 3 kap. 1 § andra stycket 2 eller 3 § den lagen,

6. verksamhet enligt lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

7. fondverksamhet enligt lagen (2004:46) om värdepappersfonder,

8. verksamhet som betalningsinstitut enligt lagen (2010:751) om betaltjänster,

9. verksamhet som registrerad betaltjänstleverantörenligt lagen om betaltjänster,

10. verksamhet som förvaltare av alternativa investeringsfonder enligt lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,

11. verksamhet med konsumentkrediter enligt lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter,

12. verksamhet med bostadskrediter enligt lagen (2016:1024)

11. verksamhet med bostadskrediter enligt lagen (2016:1024)

om verksamhet med bostadskrediter,

13. verksamhet som leverantör av gräsrotsfinansieringstjänster enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1503 av den 7 oktober 2020 om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag och om ändring av förordning (EU) 2017/1129 och direktiv (EU) 2019/1937, om företaget är en juridisk person som är etablerad i Sverige,

14. verksamhet som fastighetsmäklare eller fastighetsmäklarföretag med särskild registrering för hyresförmedling eller fullständig registrering enligt fastighetsmäklarlagen (2021:516),

15. spelverksamhet som bedrivs med licens eller registrering enligt spellagen (2018:1138),

16. yrkesmässig handel med varor, om det kan antas att det i verksamheten eller i en del av verksamheten genomförs eller kommer att genomföras transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, som innebär att ett utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer,

17. verksamhet enligt pantbankslagen (1995:1000),

18. verksamhet som auktoriserad eller godkänd revisor eller registrerat revisionsbolag,

19. yrkesmässig verksamhet som avser bokföringstjänster eller revisions-tjänster som inte omfattas av 18,

20. yrkesmässig rådgivning avseende skatter och avgifter (skatterådgivare),

21. verksamhet som advokat eller advokatbolag, till den del verksamheten avser tjänster som anges i 4 § första stycket,

22. yrkesmässig verksamhet som annan oberoende jurist än den som

om verksamhet med bostadskrediter,

12. verksamhet som leverantör av gräsrotsfinansieringstjänster enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1503 av den 7 oktober 2020 om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag och om ändring av förordning (EU) 2017/1129 och direktiv (EU) 2019/1937, om företaget är en juridisk person som är etablerad i Sverige,

13. verksamhet som fastighetsmäklare eller fastighetsmäklarföretag med särskild registrering för hyresförmedling eller fullständig registrering enligt fastighetsmäklarlagen (2021:516),

14. spelverksamhet som bedrivs med licens eller registrering enligt spellagen (2018:1138),

15. yrkesmässig handel med varor, om det kan antas att det i verksamheten eller i en del av verksamheten genomförs eller kommer att genomföras transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, som innebär att ett utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer,

16. verksamhet enligt pantbankslagen (1995:1000),

17. verksamhet som auktoriserad eller godkänd revisor eller registrerat revisionsbolag,

18. yrkesmässig verksamhet som avser bokföringstjänster eller revisions-tjänster som inte omfattas av 18,

19. yrkesmässig rådgivning avseende skatter och avgifter (skatterådgivare),

20. verksamhet som advokat eller advokatbolag, till den del verksamheten avser tjänster som anges i 4 § första stycket,

21. yrkesmässig verksamhet som annan oberoende jurist än den som

avses i 21, till den del verksamheten avser tjänster som anges i 4 § första stycket,

23. yrkesmässig verksamhet till den del verksamheten avser tjänster som anges i 4 § andra stycket och verksamhetsutövaren inte är en sådan person som avses i 18–22, eller

24. yrkesmässig verksamhet som avser förmedling, förvaring eller handel med konstverk, om det kan antas att det i verksamheten eller i en del av verksamheten genomförs eller kommer att genomföras transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, som innebär att ett utbetalt eller mottaget belopp uppgår till motsvarande 10 000 euro eller mer.

Vissa speltjänster får undantas från tillämpning av lagen eller bestämmelser i den enligt föreskrifter som meddelas med stöd av 8 kap. 1 § 1.

avses i 21, till den del verksamheten avser tjänster som anges i 4 § första stycket,

22. yrkesmässig verksamhet till den del verksamheten avser tjänster som anges i 4 § andra stycket och verksamhetsutövaren inte är en sådan person som avses i 18–22, eller

23. yrkesmässig verksamhet som avser förmedling, förvaring eller handel med konstverk, om det kan antas att det i verksamheten eller i en del av verksamheten genomförs eller kommer att genomföras transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, som innebär att ett utbetalt eller mottaget belopp uppgår till motsvarande 10 000 euro eller mer.

Nuvarande lydelse

2 kap.

6 §²

En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–13 får inte tillhandahålla anonyma konton, motböcker eller värdefack.

En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 får inte tillhandahålla anonyma konton, motböcker eller värdefack.

7 §³

En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–13 får inte etablera eller upprätthålla korrespondentförbindelser med brevlådebanker och ska se till att sådana förbindelser inte heller etableras eller upprätthålls med institut som tillåter att deras konton används av sådana banker.

En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 får inte etablera eller upprätthålla korrespondentförbindelser med brevlådebanker och ska se till att sådana förbindelser inte heller etableras eller upprätthålls med institut som tillåter att deras konton används av sådana banker.

3 kap.

² Senaste lydelse 2021:903.

³ Senaste lydelse 2021:903.

5 §⁴

En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 15 ska, utöver vad som följer av 4 § första stycket, vidta åtgärder för kundkännedom

En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 14 ska, utöver vad som följer av 4 § första stycket, vidta åtgärder för kundkännedom

1. vid enstaka transaktioner som avser utbetalning av vinster eller betalning av insatser som uppgår till ett belopp motsvarande 2 000 euro eller mer, och

2. vid transaktioner som understiger ett belopp motsvarande 2 000 euro och som verksamhetsutövaren inser eller borde inse har samband med en eller flera andra transaktioner som tillsammans uppgår till minst detta belopp.

6 §⁵

En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 16 ska, i stället för vad som följer av 4 §, vidta åtgärder för kundkännedom

En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 15 ska, i stället för vad som följer av 4 §, vidta åtgärder för kundkännedom

1. vid etableringen av en affärsförbindelse, om det när förbindelsen ingås är sannolikt eller under förbindelsens gång står klart att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter inom ramen för affärsförbindelsen uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer,

2. vid enstaka transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till ett belopp motsvarande 5 000 euro eller mer, och

3. vid transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter understiger ett belopp motsvarande 5 000 euro och som verksamhetsutövaren inser eller borde inse har samband med en eller flera andra transaktioner i kontanter som tillsammans uppgår till minst detta belopp.

18 §⁶

När en korrespondentförbindelse som innefattar betalning etableras mellan en verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–13 och ett kreditinstitut eller finansiellt institut från ett land utanför EES, ska verksamhetsutövaren utöver åtgärder enligt 7, 8 och 10–13 §§ åtminstone

När en korrespondentförbindelse som innefattar betalning etableras mellan en verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 och ett kreditinstitut eller finansiellt institut från ett land utanför EES, ska verksamhetsutövaren utöver åtgärder enligt 7, 8 och 10–13 §§ åtminstone

1. inhämta tillräckligt med information om motparten för att kunna förstå verksamheten och utifrån offentligt tillgänglig information bedöma motpartens anseende och tillsynens kvalitet,

2. bedöma motpartens kontroller för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism,

⁴ Senaste lydelse 2021:903.

⁵ Senaste lydelse 2021:903.

⁶ Senaste lydelse 2021:903.

3. dokumentera respektive instituts ansvar att vidta kontrollåtgärder och de åtgärder som det vidtar,

4. inhämta godkännande från en behörig beslutsfattare innan korrespondentförbindelsen ingås, och

5. förvissa sig om att motparten har kontrollerat identiteten på kunder som har direkt tillgång till konton hos kreditinstitutet eller det finansiella institutet och fortlöpande följer upp dessa kunder samt på begäran kan lämna relevanta kunduppgifter.

22 §⁷

Med utomstående enligt 21 § avses

1. fysiska eller juridiska personer med verksamhet som anges i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 5–8 och 10–15 eller motsvarande verksamhet, auktoriserade eller godkända revisorer och advokater som är etablerade inom EES, och

2. fysiska eller juridiska personer med verksamhet som anges i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 5–8 och 10–15 eller motsvarande verksamhet, auktoriserade eller godkända revisorer och advokater som är etablerade utanför EES, om de

a) tillämpar bestämmelser om kundkännedom och bevarande av handlingar som motsvarar kraven i denna lag, och

b) står under tillsyn över att dessa bestämmelser följs.

1. fysiska eller juridiska personer med verksamhet som anges i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 5–8 och 10–14 eller motsvarande verksamhet, auktoriserade eller godkända revisorer och advokater som är etablerade inom EES, och

2. fysiska eller juridiska personer med verksamhet som anges i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 5–8 och 10–14 eller motsvarande verksamhet, auktoriserade eller godkända revisorer och advokater som är etablerade utanför EES, om de

*Lydelse enligt promemorian
Åtgärder mot missbruk av
alternativa betalningssystem*

25 §⁸

En verksamhetsutövare som tillhandahåller konto som kunden innehar i syfte att förvalta medel som tillhör kundens verkliga huvudman behöver inte vidta de åtgärder för kundkännedom som avses i 8 § i fråga om den verkliga huvudmannen, om kunden

1. är en fysisk eller juridisk person med verksamhet som anges i 1 kap. 2 § första stycket 1–3 och 5–15 eller motsvarande verksamhet, auktoriserad eller godkänd revisor, advokat eller advokatbolag med hemvist inom EES,

1. är en fysisk eller juridisk person med verksamhet som anges i 1 kap. 2 § första stycket 1–3 och 5–14 eller motsvarande verksamhet, auktoriserad eller godkänd revisor, advokat eller advokatbolag med hemvist inom EES,

⁷ Senaste lydelse 2021:903.

⁸ Senaste lydelse 2021:903.

2. är en fysisk eller juridisk person med verksamhet som anges 1 kap. 2 § första stycket 1–3 och 5–15 eller motsvarande verksamhet, auktoriserad eller godkänd revisor, advokat eller advokatbolag med hemvist utanför EES, och

a) tillämpar bestämmelser om kundkännedom och bevarande av handlingar som motsvarar kraven i denna lag, och

b) står under tillsyn över att dessa bestämmelser följs, eller

3. till följd av föreskrift i lag eller annan författning är skyldig att hålla medel som förvaltas för någon annans räkning avskilda från egna tillgångar och medel.

Första stycket får tillämpas endast om den risk som kan förknippas med kunden enligt 2 kap. 3 § bedöms som låg och om verksamhetsutövaren utan dröjsmål på begäran kan få del av uppgift om identiteten hos den för vars räkning kunden förvaltar medlen och den dokumentation som ligger till grund för uppgifterna.

Nuvarande lydelse

32 §⁹

Verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–13 får ta emot betalning med ett anonymt betalningsinstrument som getts ut i ett land utanför EES bara om instrumentet uppfyller kraven i 31 §.

2. är en fysisk eller juridisk person med verksamhet som anges 1 kap. 2 § första stycket 1–3 och 5–14 eller motsvarande verksamhet, auktoriserad eller godkänd revisor, advokat eller advokatbolag med hemvist utanför EES, och

Verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 får ta emot betalning med ett anonymt betalningsinstrument som getts ut i ett land utanför EES bara om instrumentet uppfyller kraven i 31 §.

4 kap.

9 §¹⁰

En verksamhetsutövare eller den som är verksam hos verksamhetsutövaren får inte för en kund eller någon utomstående obehörigen röja att en bedömning enligt 2 § utförs, har utförts eller kommer att utföras eller att uppgifter har lämnats enligt 3 eller 6 §.

Som obehörigt röjande avses inte att

1. uppgifter lämnas till en tillsynsmyndighet eller en brottsbekämpande myndighet,

2. uppgifter lämnas mellan verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–13 med hemvist i EES och som ingår i samma koncern eller mellan sådana verksamhetsutövare och deras filialer och dotterföretag belägna i ett land utanför EES, förutsatt att filialerna

2. uppgifter lämnas mellan verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 med hemvist i EES och som ingår i samma koncern eller mellan sådana verksamhetsutövare och deras filialer och dotterföretag belägna i ett land utanför EES, förutsatt att filialerna

⁹ Senaste lydelse 2021:903.

¹⁰ Senaste lydelse 2022:1537.

och dotterföretagen utanför EES tillämpar gemensamma rutiner som fastställts enligt 2 kap. 8 eller 9 § eller motsvarande krav enligt lagstiftningen i det land där filialen finns eller dotterföretaget har hemvist,

3. uppgifter lämnas mellan advokater, andra oberoende jurister, revisorer, tillhandahållare av bokföringstjänster, skatterådgivare och fastighetsmäklare som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849, i den ursprungliga lydelsen, eller likvärdiga bestämmelser i ett land utanför EES och som är anställda eller på annat sätt verksamma inom samma juridiska person eller olika juridiska personer med gemensamt ägande, gemensam ledning eller gemensam efterlevnadskontroll,

4. uppgifter som rör samma kund och samma transaktion och som omfattar fler än en verksamhetsutövare lämnas mellan sådana juridiska och fysiska personer som anges i 1 kap. 2 § första stycket 1–13 och 18–22, förutsatt att de tillhör samma verksamhets- eller yrkeskategori och omfattas av skyldigheter i fråga om tystnadsplikt och skydd för personuppgifter som följer av denna lag,

5. en kund får kännedom om att åtgärder enligt första stycket vidtas eller kan komma att vidtas, när ett röjande inte kan undvikas till följd av verksamhetsutövarens skyldighet att avstå från en transaktion, att avstå från att inleda en affärsförbindelse eller att avsluta en affärsförbindelse enligt 3 kap. 1–3 §§, och

6. uppgifter lämnas i samverkan enligt 4 a kap.

Bestämmelser om ansvar för den som bryter mot tystnadsplikten enligt första stycket finns i 20 kap. 3 § brottsbalken.

5 kap.

9 §¹¹

Förbudet i 8 § gäller inte samkörning av register med en filial till en verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–13 som är etablerad i ett land utanför EES, om kraven enligt 2 kap. 10 och 11 §§ är uppfyllda i fråga om filialen.

Förbudet i 8 § gäller inte heller samkörning av register som sker mellan verksamhetsutövare som

och dotterföretagen utanför EES tillämpar gemensamma rutiner som fastställts enligt 2 kap. 8 eller 9 § eller motsvarande krav enligt lagstiftningen i det land där filialen finns eller dotterföretaget har hemvist,

och dotterföretagen utanför EES tillämpar gemensamma rutiner som fastställts enligt 2 kap. 8 eller 9 § eller motsvarande krav enligt lagstiftningen i det land där filialen finns eller dotterföretaget har hemvist,

4. uppgifter som rör samma kund och samma transaktion och som omfattar fler än en verksamhetsutövare lämnas mellan sådana juridiska och fysiska personer som anges i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 och 17–21, förutsatt att de tillhör samma verksamhets- eller yrkeskategori och omfattas av skyldigheter i fråga om tystnadsplikt och skydd för personuppgifter som följer av denna lag,

Förbudet i 8 § gäller inte samkörning av register med en filial till en verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 som är etablerad i ett land utanför EES, om kraven enligt 2 kap. 10 och 11 §§ är uppfyllda i fråga om filialen.

Förbudet i 8 § gäller inte heller samkörning av register som sker mellan verksamhetsutövare som

avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–13 och som ingår i samma koncern, om verksamhetsutövarna har hemvist i Sverige eller inom EES.

Om en verksamhetsutövare som avses i andra stycket har hemvist i ett land utanför EES gäller andra stycket om kraven enligt 2 kap. 10 och 11 §§ är uppfyllda i fråga om den verksamhetsutövaren.

7 kap.

1 §¹²

Detta kapitel tillämpas i fråga om tillsyn över och ingripanden mot verksamhet som avses i 1 kap. 2 § första stycket 16, 19, 20 och 22–24. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vilka myndigheter som utövar tillsyn enligt detta kapitel.

Bestämmelser om tillsyn över och ingripanden mot verksamhet som avses i 1 kap. 2 § första stycket 21 finns i 8 kap. rättegångsbalken och i 7 a kap. denna lag.

Bestämmelser om tillsyn över och ingripanden mot annan verksamhet som avses i 1 kap. 2 § första stycket finns i de lagar som reglerar dessa verksamhetsutövare.

Detta kapitel tillämpas i fråga om tillsyn över och ingripanden mot verksamhet som avses i 1 kap. 2 § första stycket 15, 18, 19 och 21–23. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vilka myndigheter som utövar tillsyn enligt detta kapitel.

Bestämmelser om tillsyn över och ingripanden mot verksamhet som avses i 1 kap. 2 § första stycket 20 finns i 8 kap. rättegångsbalken och i 7 a kap. denna lag.

8 kap.

1 §¹³

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. undantag för vissa speltjänster från tillämpning av lagen eller bestämmelser i den,

2. innehållet i och omfattningen av den allmänna riskbedömningen enligt 2 kap. 1 § och om faktorer som kan tyda på låg eller hög risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism,

3. undantag från kravet på dokumenterade riskbedömningar enligt 2 kap. 2 §,

4. riskklassificering av kunder enligt 2 kap. 3 §, inbegripet faktorer som kan tyda på låg eller hög risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism,

5. innehållet i och omfattningen av interna och gemensamma rutiner enligt 2 kap. 8 och 9 §§,

6. innehållet i rutiner för lämplighetsprövning enligt 2 kap. 13 §,

7. dokumentation av genomförda utbildningar och vilken information och utbildning som ska tillhandahållas anställda enligt 2 kap. 14 §,

¹² Senaste lydelse 2021:903.

¹³ Senaste lydelse 2022:1537.

8. nödvändiga åtgärder och rutiner enligt 2 kap. 15 § och 6 kap. 4 a §,
9. åtgärder för identitetskontroll enligt 3 kap. 7 och 8 §§,
10. vad som avses med förenklade åtgärder för kundkännedom och i vilka situationer som förenklade åtgärder är tillåtna enligt 3 kap. 15 §,
11. vad som avses med skärpta åtgärder för kundkännedom och i vilka situationer som skärpta åtgärder ska vidtas enligt 3 kap. 16 och 17 §§,
12. hur rapportering till Polismyndigheten ska göras enligt 4 kap. 3 §,
13. hur uppgifter ska lämnas enligt 4 kap. 6 §,
14. system för uppgiftslämning enligt 4 kap. 7 §,
15. bevarande av handlingar och uppgifter enligt 5 kap. 3 §,
16. förutsättningarna för förlängt bevarande av handlingar och uppgifter enligt 5 kap. 4 §,
17. innehållet i och omfattningen av rutiner för intern kontroll och modellriskhantering enligt 6 kap. 1 §,
21. skyldighet för verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–13, 16, 17, 19, 20 och 22–24 att periodiskt eller på begäran lämna uppgifter om sin verksamhet, sina kunder och andra förhållanden som är nödvändiga för att tillsynsmyndigheter ska kunna bedöma den risk som kan förknippas med de verksamhetsutövare som står under tillsyn.
21. skyldighet för verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12, 15, 16, 18, 19 och 21–23 att periodiskt eller på begäran lämna uppgifter om sin verksamhet, sina kunder och andra förhållanden som är nödvändiga för att tillsynsmyndigheter ska kunna bedöma den risk som kan förknippas med de verksamhetsutövare som står under tillsyn.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.
 2. Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande för företag som omfattas av punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2024:000) om upphävande av lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter.

2 Rättslig reglering

Kreditgivare på konsumentmarknaden

På konsumentkreditmarknaden förekommer i huvudsak tre slag av kreditgivare:

- banker och kreditmarknadsföretag (kreditinstitut),
- bostadskreditinstitut, och
- konsumentkreditinstitut.

Nedan redogörs översiktligt för de krav som ställs på respektive kreditgivares verksamhet.

Kreditinstitut

Kreditinstitut utgörs av bank och kreditmarknadsföretag, dvs. företag som fått tillstånd att driva bankrörelse respektive finansieringsrörelse. Med bankrörelse avses rörelse i vilken det ingår betalningsförmedling via generella betalsystem och mottagande av medel som efter uppsägning är tillgängliga för fordringsägaren inom högst 30 dagar. Med finansieringsrörelse avses rörelse i vilken det ingår näringsverksamhet som har till ändamål att ta emot återbetalningspliktiga medel från allmänheten och lämna kredit, ställa garanti för kredit eller i finansieringssyfte förvärva fordringar eller upplåta lös egendom till nyttjande (1 kap. 3–5 §§ lagen [2004:297] om bank- och finansieringsrörelse [LBF]). En bank behöver inte särskilt tillstånd för att driva finansieringsrörelse (2 kap. 3 § LBF).

Kreditinstitut omfattas av högt ställda krav med såväl systemstabilitets- och konsumentskyddssäkrande funktion. Dessa krav finns i lagen om bank- och finansieringsrörelse och i andra författningar som gäller för verksamheten och innebär t.ex. att det ställs krav på kapital och organisation enligt regelverket om kapitaltäckning och krav som grundar sig i det särskilda regelverket för hantering av kreditinstitut i finansiell kris, s.k. resolution (se t.ex. lagen [2014:968] om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag, lagen [2014:966] om kapitalbuffertar och lagen [2015:1016] om resolution). Hit räknas även regelverket för insättningsgaranti (se lagen [1995:1571] om insättningsgaranti). Regleringen av kreditinstitut är i hög grad harmoniserad inom EU.

Av lagen om bank- och finansieringsrörelse framgår att ett kreditinstitut ska identifiera, mäta, styra, internt rapportera och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med. Ett kreditinstitut ska särskilt se till att dess kreditrisker, marknadsrisker, operativa risker och andra risker sammantagna inte medför att institutets förmåga att fullgöra sina förpliktelser äventyras. För att uppfylla detta krav ska det åtminstone ha metoder som gör det möjligt att fortlöpande värdera och upprätthålla ett kapital som till belopp, slag och fördelning är tillräckligt för att täcka arten och nivån på de risker som det är eller kan komma att bli exponerat för. Institutet ska utvärdera dessa metoder för att säkerställa att de är heltäckande (6 kap. 2 § LBF). Av reglerna om hantering av krediter och övriga engagemang

framgår bl.a. att en kredit endast får beviljas om förpliktelseerna enligt kreditavtalet på goda grunder kan förväntas bli fullgjorda (8 kap. 1 §).

I Finansinspektionens föreskrifter finns utförliga krav som gäller kreditinstitutens kreditgivning och hantering av kreditrisker (Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om hantering av kreditrisker i kreditinstitut och värdepappersbolag [FFFS 2018:16]). Dessa omfattar krav på kreditprövning. Av kraven framgår bl.a. följande. Ett kreditinstituts kreditprövning ska baseras på väldefinierade kriterier. Den ska göras på ett underlag som ger en god bild av kredittagarens återbetalningsförmåga, ställda säkerheter och andra kreditriskreduceringar. Kreditprövningen ska göras framåtblickande, med utgångspunkt i tillgänglig historik (4 kap. 1 och 4 §§). Ett kreditinstitut ska säkerställa att de som fattar ett kreditbeslut har tillräcklig erfarenhet och kreditkompetens med hänsyn till kreditens storlek, risknivå och kreditvillkor. Vidare ska ett kreditinstitut från styrelse till handläggare upprätthålla en riskkultur som säkerställer att företaget upprätthåller en gemensam och sund syn på styrning, hantering och kontroll av kreditrisker. Alla kreditbeslut ska fattas i enlighet med en sådan sund riskkultur (2 kap. 4 § och 5 kap. 1 §). Ett kreditinstitut ska ompröva samtliga krediter minst en gång om året. En omprövning ska göras oftare för krediter med förhöjd risk. Omprövningen ska ha ett framåtblickande perspektiv med utgångspunkt i tillgänglig historik. Omprövningen ska ske individuellt när det krävs enligt företagets interna regler, och med hänsyn tagen till kreditens storlek och bedömd risknivå. En individuell omprövning ska göras på ett underlag som ger en god bild av kredittagarens återbetalningsförmåga samt av ställda säkerheter och andra kreditriskreduceringar (6 kap. 1–3 §§).

Finansinspektionen har tillsyn över kreditinstitut och kan ingripa vid överträdelse av de regler som gäller för verksamheten (13 och 15 kap. LBF).

Bostadskreditinstitut

Bostadskreditinstitut är en etablerad benämning på företag som driver yrkesmässig verksamhet med kreditgivning och kreditförmedling i fråga om bostadskrediter till konsumenter enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter (LVB). Tillstånd kan ges till ett svenskt aktieföretag, en svensk ekonomisk förening, ett svenskt försäkringsföretag eller motsvarande utländskt företag. Kreditinstitut är undantagna från kravet på tillstånd enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter (1 kap. 2 § och 2 kap. 1 och 7 §§ LVB).

För verksamheten gäller krav som kan beskrivas som i huvudsak ett krav på att verksamheten ska drivas på ett sunt sätt; bostadskreditinstitut ska handla hederligt, rättvist, transparent och professionellt, med beaktande av konsumentens rättigheter och intressen. Verksamheten ska grunda sig på information om konsumentens förhållanden och särskilda krav samt rimliga antaganden om de risker för konsumenten som kan komma att uppstå under kreditavtalets löptid (4 kap. 1 § LVB). Kraven kompletteras genom Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om verksamhet med bostadskrediter (FFFS 2016:29).

Finansinspektionen har tillsyn över bostadskreditinstitut och kan ingripa vid överträdelse av de regler som gäller för verksamheten (6 kap. LVB).

Konsumentkreditinstitut

Konsumentkreditinstitut (ibland kallade snabblåneföretag) är den vedertagna benämningen på företag som driver yrkesmässig verksamhet som består i att lämna eller förmedla krediter till konsumenter (konsumentkrediter) enligt lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter (LVK), som trädde i kraft den 1 juli 2014. Lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter infördes i huvudsak för att låta verksamhet med snabblån till konsumenter bli tillståndspliktig i stället för att som tidigare endast ha varit registreringspliktig enligt lagen (1996:1006) om viss finansiell verksamhet.

För att yrkesmässigt driva verksamhet med konsumentkrediter krävs tillstånd av Finansinspektionen. Tillstånd får ges till ett svenskt aktieföretag, en svensk ekonomisk förening eller motsvarande utländskt företag (4 § och 6–11 §§ LVK). Från tillståndsplikt undantas vissa företag som redan verkar med tillstånd från Finansinspektionen, såsom kreditinstitut och bostadskreditinstitut (5 § LVK).

Som krav på verksamheten gäller i huvudsak ett sundhetskrav (12 § LVK). Sundhetskravet innebär att konsumentkreditinstitut ska upprätthålla en sådan kvalitetsnivå i sin verksamhet att allmänhetens förtroende för konsumentkreditmarknaden kan upprätthållas (prop. 2013/14:107 s. 51–53).

I Finansinspektionens föreskrifter finns vissa kompletterande regler som anger vilka krav ett företag måste uppfylla för att verksamheten ska anses sund enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om viss verksamhet med konsumentkrediter [FFFS 2014:8]). Av dessa regler framgår att ett konsumentkreditinstitut inte får låta rörlig ersättning till anställda eller styrelseledamöter påverkas av hur många krediter som beviljats eller av det totala kreditbeloppet som beviljats. Från denna regel kan dock Finansinspektionen bevilja undantag (5 kap. 6 och 8 §§ FFFS 2014:8). I övrigt innehåller Finansinspektionens föreskrifter krav på att ett konsumentkreditinstitut ska fastställa interna regler för kreditgivning. De interna reglerna ska innehålla uppgifter om

- beslutsnivåer inom företaget för att bevilja krediter och under vilka förutsättningar en kredit får beviljas,
- kreditlimiter,
- företagets rutin för villkorsändringar i ett kreditavtal,
- vilka uppgifter om beviljade krediter som ska rapporteras till företagets styrelse,
- företagets rutin för att utföra kreditprovning enligt konsumentkreditlagen.

Dessa krav på interna regler innehåller just endast krav på att sådana ska finnas, men kraven innehåller inget närmare om innebörden av dessa interna regler. I övrigt ska de interna reglerna innehålla uppgifter om hur ett kreditärende ska dokumenteras, hur företaget avser att hantera förfallna

krediter och hur beviljade krediter ska bevakas och följas upp. Kraven i dessa avseenden ges visst närmare innehåll i Finansinspektionens föreskrifter. De är dock även här allmänt hållna. När det gäller skyldighet att följa upp beviljade krediter anges t.ex. endast att ett konsumentkreditinstitut ska ha system och rutiner för att bevaka och följa upp enskilda kreditärenden, att institutet om det behövs ska justera bedömningen av kredittagarens återbetalningsförmåga och riskutvecklingen. Vidare att institutet även ska ha system för att följa upp dess totala kreditexponering och löpande rapportera om riskutvecklingen till företagets styrelse (5 kap. 1–7 §§).

Finansinspektionen utövar tillsyn över konsumentkreditinstitut och kan ingripa mot institut vid överträdelser av de regler som gäller för verksamheten (16–32 §§ LVK), framför allt sundhetskravet i 12 § LVK. Finansinspektionen utövar också tillsyn över konsumentkreditinstitutens kreditprövningar enligt 12 § konsumentkreditlagen (2010:1846), se nedan.

Konsumentkreditlagen

För kreditinstitut, bostadskreditinstitut och konsumentkreditinstitut är även konsumentkreditlagen relevant. Lagen gäller kredit som en näringsidkare lämnar eller erbjuder en konsument, med vissa undantag. Lagen gäller också kredit som lämnas eller erbjuds en konsument av någon annan än en näringsidkare, om krediten förmedlas av en näringsidkare som ombud för kreditgivaren (1 §). Konsumentkreditlagen i dess nuvarande form har ersatt en tidigare konsumentkreditlag från 1992 (SFS 1992:830). Den nuvarande lagen infördes för att genomföra EU:s direktiv om konsumentkreditavtal, som syftar till att underlätta framväxten av en väl fungerande inre marknad för konsumentkrediter.

Konsumentkreditlagen innehåller bestämmelser om bl.a. information, marknadsföring, kreditprövning, ångerrätt och rätt till förtidsbetalning gällande konsumentkrediter. Hösten 2023 antogs ett nytt konsumentkreditdirektiv som medför att flera av bestämmelserna i konsumentkreditlagen behöver ses över. En utredning har fått i uppdrag att analysera hur direktivet ska genomföras i svensk rätt och ska redovisa sitt uppdrag i oktober 2024 (dir. 2023:142).

En näringsidkare ska enligt konsumentkreditlagen iaktta god kreditgivningssed i sitt förhållande till konsumenten. Näringsidkaren ska därvid ta till vara konsumentens intressen med tillbörlig omsorg och ge de förklaringar som konsumenten behöver (6 §). Kravet på god kreditgivningssed har överförts från 1992 års lag. Att det innefattar att ge de förklaringar som konsumenten behöver har lagts till i lagen som en följd av EU:s konsumentkreditdirektiv (prop. 2009/10:242 s. 52 och 53).

I förarbetena till 1992 års lag framhålls som del av innebörden av begreppet god kreditgivningssed följande (prop. 1991/92:83 s. 106 och 107): "Kreditgivaren måste agera med utgångspunkt från att kreditavtal ofta har stor betydelse för kundens ekonomiska förhållanden och därför är känsligare från konsumentsynpunkt än de flesta andra avtal. [...] I kreditgivarens ansvar ligger bl.a. att försöka medverka till att privatpersoner inte skuldsätter sig på ett sätt som är alltför långtgående i

betraktande av deras inkomster och övriga ekonomiska förhållanden. Det innebär att kreditgivaren, om krediten inte är ringa, normalt måste göra en seriös kreditprövning innan kredit lämnas.” 1992 års lag hade ursprungligen inte något självständigt krav på kreditprövning. Ett sådant krav tillkom år 2004 och finns även i konsumentkreditlagen (12 §). Bestämmelsen i konsumentkreditlagen har sin grund i 2008 års konsumentkreditdirektiv.

Kravet på att iaktta god kreditgivningssed i konsumentkreditlagen är främst avsett som en markering av kreditgivarens ansvar och ska utgöra en grundval för lagens mer konkreta regler och en utfyllande norm för tolkning (prop. 1991/92:83 s. 32, 33 och 106). De mer konkreta regler i lagen som främst berörs är kravet på kreditprövning (12 §) och kravet på måttfullhet vid marknadsföring (6 a §).

Konsumentverket och Finansinspektionen har i allmänna råd bland annat preciserat sin syn på innebörden av begreppet god kreditgivningssed i olika hänseenden och på kravet på kreditprövning (KOVFS 2020:1 respektive FFFS 2023:20).

Sedan 2018 innehåller konsumentkreditlagen särskilda krav för s.k. högkostnads krediter, dvs. krediter med en effektiv ränta som minst uppgår till referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) med ett tillägg av 30 procent och som inte huvudsakligen avser kreditköp (t.ex. fakturaköp) eller är en bostadskredit (2 §). Kraven innebär i huvudsak ett räntetak för dessa krediter (referensräntan med ett tillägg av 40 procent), tillsammans med kostnadstak, en särskild upplysning vid marknadsföring av kreditavtal och begränsningar när det gäller möjligheten att förlänga och refinansiera en kredit (7 b, 19 a, 19 b och 36a §§).

Ansvar för tillsynen enligt konsumentkreditlagen är delat mellan Konsumentverket och Finansinspektionen. Uppdelningen innebär en huvudregel om tillsynsansvar för Konsumentverket, med undantag för verksamhet som står under Finansinspektionens tillsyn. Det innebär att samtliga kreditgivare på konsumentmarknaden – omfattande kreditinstitut, bostadskreditinstitut och konsumentkreditinstitut – står under Finansinspektionens tillsyn såvitt avser bestämmelserna i konsumentkreditlagen. Konsumentverket har dock tillsynsansvar även gällande dessa kreditgivare avseende konsumentkreditlagens marknadsrättsliga bestämmelser, dvs. bestämmelser om marknadsföring, om information som ska lämnas till konsumenterna innan ett kreditavtal ingås och om avtalsvillkor för konsumentkrediter (prop. 2022/23:9 s. 12–15).

Vid kreditinstituts, bostadskreditinstituts eller konsumentkreditinstituts överträdelse av konsumentkreditlagen får Finansinspektionen ingripa enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse, lagen om verksamhet med bostadskrediter, och lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter.

3 Behovet av förändringar

<p>Promemorians bedömning: Kraven för att driva verksamhet med konsumentkrediter behöver skärpas.</p>
--

Skälen för promemorians bedömning

I den proposition som ligger till grund för lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter gjordes bedömningen att det inte är motiverat att konsumentkreditinstitut ska tillämpa samma krav som kreditinstitut (prop. 2013/14:107 s. 41). Frågan är om det finns anledning att ompröva det ställningstagandet.

Sundhetskravet i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter och kreditprövningar

I sundhetskravet i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter ligger att det ställs krav på att konsumentkreditinstitutens verksamhet bedrivs på ett sådant sätt att konsumenternas förtroende för konsumentkreditmarknaden kan upprätthållas, t.ex. att kreditprövningarna står i överensstämmelse med konsumentkreditlagen (prop. 2013/14:107 s. 51–53).

Vid sina kreditprövningar ska ett konsumentkreditinstitut pröva om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra vad han eller hon åtar sig enligt kreditavtalet. Kreditprövningen ska grundas på tillräckliga uppgifter om konsumentens ekonomiska förhållanden. Krediten får beviljas endast om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra sitt åtagande. Vid en ökning av krediten som är väsentlig ska en ny kreditprövning göras (12 § konsumentkreditlagen).

Kreditgivarna använder bl.a. uppgifter om kredittagarens inkomster, utgifter och befintliga krediter när de bedömer återbetalningsförmåga. Men olika affärsmodeller och riskaptit gör att kreditgivare använder informationen på olika sätt. Det innebär att en kredittagare kan bli nekad en kredit hos en kreditgivare men få en kredit av en annan. De som lämnar konsumentkrediter till kredittagare med mindre marginaler gör sällan en kreditprövning med mer omfattande information och de ställer lägre krav på kredittagaren. Därför tar de ofta ut en högre ränta för att kompensera för den högre risken.

Till grund för kreditprövningen kan en kreditgivare t.ex. använda sig av kreditupplysningar från kreditupplysningsföretag, dvs. uppgifter, omdömen eller råd som lämnas till ledning för bedömning av konsumentens kreditvärdighet eller vederhäftighet i övrigt i ekonomiskt hänseende (kreditupplysningslagen [1973:1173]). Kreditupplysningsföretag lämnar kreditupplysningar mot ersättning. En kreditupplysning vilar på t.ex. uppgifter om betalningsförsummelser från Kronofogdemyndigheten, inkomstuppgifter från Skatteverket samt uppgifter från kreditinstitut om lämnade krediter och kreditmissbruk. Ett 10-tal kreditupplysningsföretag är rikstäckande, dvs. samlar in uppgifter om alla personer som är över 15 år och som bor i Sverige.

De flesta kreditgivare hämtar information om kredittagarens inkomst genom en kreditupplysning eller kontrollerar den inkomst som kredittagaren själv har uppgett i låneansökan. Men det varierar bland kredittyperna hur aktuell kreditupplysningen är, om kreditgivarna faktiskt tar in uppgift om inkomst och om information om befintliga krediter ingår. Enligt Finansinspektionens rapport Svenska konsumtionslån 2022 (dnr 22-32666) kombinerar flera kreditgivare olika metoder i kreditbedömningen. En kreditgivare kan exempelvis ta in uppgifter från konsumenten och ta in en kreditupplysning med uppgifter om befintliga

krediter samt göra en beräkning för s.k. KALP (kvar-att-leva-på), som tar hänsyn till vad en kredittagare har kvar av sin disponibla inkomst efter att vissa kostnader såsom levnads- och boendekostnader betalats. Kreditgivaren kan även hämta ytterligare information och sedan sammanställa informationen i en riskklassificering. Det finns även exempel på kreditgivare som inte beräknar en KALP eller skuldkvot (lån genom inkomst).

Om det finns brister i kreditgivarnas kreditprövningar kan det bidra till att konsumenter tar krediter som de inte kan betala tillbaka i takt med att de förfaller till betalning, vilket i sin tur kan få stora konsekvenser för konsumenten och i förlängningen leda till en överskulsättningsproblematik. De senaste åren har konsumtionskrediterna vuxit i snabb takt och cirka 400 000 personer har skulder hos Kronofogdemyndigheten. Kronofogdemyndigheten bedömer att antalet personer med en långvarig oförmåga att betala sina skulder uppgår till cirka 250 000 personer. En bidragande orsak till överskulsättningen är att konsumtionskrediterna har vuxit i snabb takt under de senaste åren. Tendensen drivs på av den tekniska utvecklingen, där bl.a. snabb tillgång till krediter över internet har ökat under senare år vilket bidrar till att skapa osunda konsumtionsmönster. Överskulsättningsproblematiken har inte bara samhällsekonomiska effekter i form av bl.a. produktions- och skattebortfall samt kostnader inom socialförsäkringssystemen, rättsväsendet och sjukvården, eller effekter för ett enskilt hushålls privatekonomi, utan kan också vara stigmatiserande och leda till psykisk ohälsa (betänkandet Ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskulsättning [SOU 2023:38] s. 24).

Konsumentkreditinstitutens kreditgivning och kredittagargrupper

Det finns ett 70-tal konsumentkreditinstitut i Sverige, dvs. företag som har fått Finansinspektionens tillstånd att driva verksamhet som består i att lämna eller förmedla konsumentkrediter.

Konsumentkreditinstituten driver verksamhet av varierande art och beskaffenhet. Av Finansinspektionens företagsregister att döma är det ett 50-tal institut som driver verksamhet som består i att lämna konsumentkrediter, ett 20-tal institut som driver verksamhet som består i att förmedla konsumentkrediter och en handfull institut som driver verksamhet som består i att såväl lämna som förmedla konsumentkrediter.

Flera konsumentkreditinstitut har inte egna webbplatser. Av befintliga webbplatser att döma

- är vissa institut verksamma inom e-handel och konsumentkreditverksamheten är underordnad den huvudsakliga verksamheten,
- ingår vissa institut i koncerner som driver finansiell verksamhet av olika slag,
- ingår vissa institut i internationella företagsgrupper,
- driver ett flertal institut sin konsumentkreditverksamhet under ett varumärke på en för varumärket anpassad webbplats utan närmare information om institutet, och
- driver vissa institut verksamhet som består i att samla en konsuments olika krediter i form av en och samma kredit hos institutet i syfte att –

som det får förstås – minska de månatliga utgifterna för krediterna (med förlängd löptid).

Kreditgivare lämnar ofta stora krediter under lång tid och små krediter under kortare tid. I det senare fallet har krediten i allmänhet en högre ränta. Det finns också kreditgivare som lämnar krediter till kredittagare som i allmänhet är mer riskfyllda, t.ex. kredittagare med låga inkomster eller tidigare betalningsanmärkning. Räntorna på dessa krediter är i allmänhet högre i syfte att kompensera för risken vid kreditgivningen. Många kreditgivare ägnar sig också åt att omvandla krediter med kortare löptid och högre ränta till lån med längre löptid. Detta innebär typiskt sett att kredittagarens periodiska kostnader minskar men att den totala kostnaden för krediten ökar.

Enligt Finansinspektionens rapport Svenska konsumtionslån 2022 står krediter utan säkerhet (blancokrediter) för cirka 50 procent av den samlade volymen av konsumtionskrediter, men endast för sex procent av antalet kredittagare. Av kreditgivare verksamma på konsumentkreditmarknaden är det framför allt konsumentkreditinstitut som lämnar blancokrediter till mindre nominella belopp med hög ränta. Medianstorleken på blanco-krediter från konsumentkreditinstitut är 6 000 kronor. Medianräntan för konsumentkreditinstitutens lämnade blancokrediter är 39 procent, vilket sticker ut bland övriga kreditgivare. Det kan jämföras med medianräntan på blancokrediter från kreditinstitut med särskild inriktning på konsumentkrediter – 6,7 procent.

Konsumentkreditinstituten har störst andel blancokredittagare med en inkomst under 15 000 kronor per månad före skatt – nära hälften av dessa har krediter hos konsumentkreditinstituten. Detta kommer även till uttryck i att konsumentkreditinstituten har en stor andel av unga kredittagare – drygt hälften av kredittagarna är under 25 år.

Den grupp av krediter till mindre nominella belopp men med hög ränta som utmärker konsumentkreditinstitutens kreditgivning används i hög grad för att lösa tidigare krediter. I Svenska konsumtionslån 2022 har detta angetts som syftet för nära 60 procent av blancokrediterna upp till 10 000 kr. Att kredittagare använder krediter för att lösa befintliga krediter kan vara ett tecken på att de aktivt söker bättre lånevillkor för sina befintliga krediter, till en lägre ränta. Men om kredittagaren väljer en längre löptid för att sänka sin månadsbetalning så påverkas totalkostnaden för krediten. Om kredittagaren samtidigt utökar sina krediter kan det vara ett tecken på skulduppbyggnad som i förlängningen kan leda till betalningsproblem.

Enligt Finansinspektionens och Kronofogdemyndighetens analys Långgivarens betydelse för betalningsproblem och skuld hos Kronofogden (FI-analys nr 35) är det vanligt att konsumentkreditinstituten överlåter sina krediter. Andelen överlåtna krediter motsvarar 40 procent av nya krediter och 20 procent av de samlade krediterna. För kreditinstitut motsvarar andelen överlåtna krediter cirka 5 procent. Det hänger sannolikt ihop med att konsumentkreditinstitut oftare säljer krediter där kredittagaren har betalningssvårigheter jämfört med övriga långgivargrupper.

Oavsett varför en kreditgivare säljer krediter vidare så bryter det kopplingen mellan kreditgivning och kreditens hantering. Nästan alla betalningsförelägganden där krediten har sitt ursprung från ett konsument-

kreditinstitut kommer från en annan sökande än kreditgivaren. Ett synbart samband med detta är att kredittagare hos konsumentkreditinstitut oftare tycks få påminnelser och inkassokrav och därmed extra kostnader jämfört med dem som tar krediter från andra kreditgivare. Enligt FI-analys nr 35 och Svenska konsumtionslån 2022 får cirka 30 procent av konsumentkreditinstitutens kredittagare betalningspåminnelser jämfört med cirka 5 procent för storbankernas kredittagare och cirka 17 procent får inkassokrav jämfört med cirka 1–2,5 procent för storbankernas kredittagare. Konsumentkreditinstitutens kredittagare uppvisar också tidiga tecken på betalningsproblem i större utsträckning än övriga kreditgivargrupper. Cirka 17 procent av konsumentkreditinstitutens kredittagare får ett inkassokrav inom fem månader från tidpunkten då krediten gavs. Krediter som överlämnas till Kronofogdemyndigheten motsvarar cirka 3 procent av konsumentkreditinstitutens kreditgivning jämfört med cirka 0,1–0,2 procent av storbankernas.

Den största gruppen av kredittagare som inte kan betala av sina krediter i takt med att de förfaller till betalning är enligt Svenska konsumtionslån 2022 unga kredittagare med låga inkomster. Cirka 8 procent av kredittagare under 25 år får ett inkassokrav inom fem månader. Motsvarande andel av kredittagare över 25 år är cirka 5,5 procent.

Konsumentkreditinstitutens kreditprövningar

Enligt Svenska konsumtionslån 2022 och FI-analys nr 35 finns skillnader mellan olika kreditgivares kreditprövningar. Ju större kredit, desto noggrannare kreditprövning. Det innebär att kreditinstitut i allmänhet gör mer noggranna kreditprövningar jämfört med konsumentkreditinstitut. För krediter på mindre än 5 000 kr, alltså en nivå där konsumentkreditinstitutet dominerar som kreditgivare, har kreditgivarna i över 90 procent av fallen inte gjort en KALP-beräkning.

Överrepresentationen av kredittagare med låga inkomster och betalningssvårigheter hos konsumentkreditinstitutens kunder kan vara ett uttryck för att dessa kredittagare får betalningssvårigheter på grund av sina konsumtionskrediter hos konsumentkreditinstitutet och att det finns brister i konsumentkreditinstitutens kreditprövningar. En sådan ordning skulle i sin tur kunna vara ett uttryck för att vissa konsumentkreditinstitut affärsmodeller bygger på att medvetna kreditförluster ska täckas med mycket höga räntor, dvs. att det finns institut som på ett mer systematiskt sätt lämnar krediter till konsumenter som inte har ekonomiska förutsättningar att betala av sina krediter.

Konsumentkreditinstitutens marknadsföring och offentliggörande av information

Också vissa konsumentkreditinstitutets marknadsföring på olika webbplatser – egna eller gemensamma för flera institut – väcker frågor om det finns brister i institutens kreditprövningar, dvs. om vissa instituts marknadsföring är ett uttryck för att det finns institut som på ett mer systematiskt sätt lämnar krediter till konsumenter som inte har ekonomiska förutsättningar att betala av sina krediter.

Ett institut marknadsför sina krediter som ”förskottsloan” och krediterna löper fram till tidpunkten för löneutbetalning. I marknadsföringen före-

kommer uttryck som ”Är det för långt kvar till lön?” ”Är det slut på pengar i plånboken [...]?” ”Din arbetsgivare behöver inte veta om det.” Det kan vara svårt att frigöra sig från intrycket att en sådan marknadsföring vänder sig till ett kollektiv av kredittagare – unga kredittagare med låga inkomster – som i viss utsträckning saknar kreditvärdighet.

Flera institut använder valet av kreditupplysningsföretag i sin marknadsföring. Ett stort antal institut lämnar dessutom omvända upplysningar om valet av kreditupplysningsföretag i sin marknadsföring (”ingen UC”, ”utan UC” eller dylikt). UC AB är Sveriges största rikstäckande kreditupplysningsföretag. Det framstår som uppenbart att en sådan marknadsföring vänder sig till ett kollektiv av kredittagare som vill kunna ta konsumtionskrediter utan att deras kreditvärdighet hos de stora kreditinstituten påverkas genom att förfrågningar registreras hos UC AB.

Ett konsumentkreditinstitut är bokföringsskyldigt enligt bokföringslagen (1999:1078) och ska avsluta sin löpande bokföring med en årsredovisning, som ska offentliggöras i enlighet med bestämmelserna i årsredovisningslagen (1995:1554). En årsredovisning ska innehålla förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning, noter och revisionsberättelse. I stort sett inga av instituten offentliggör årsredovisningarna på sina webbplatser. Det innebär att det är svårt för en konsument att skapa sig en mer neutral bild av ett instituts verksamhet, t.ex. verksamhetsinriktning och affärsmodell, ledning och organisation samt ägarförhållanden, finansiering samt vinst eller förlust och ekonomisk ställning, inbegripet hur stor andel av tillgångarna som utgörs av fordringar i form av konsumentkrediter.

Kraven för att driva verksamhet med konsumentkrediter behöver skärpas

Den nu beskrivna utvecklingen ger vid en samlad bedömning skäl att överväga att införa strängare krav för att driva sådan verksamhet med konsumentkrediter som konsumentkreditinstituten ägnar sig åt.

4 Verksamhet med konsumentkrediter ska kräva tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse

Promemorians förslag: Lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter ska upphävas.

Bara ett svenskt eller utländskt kreditinstitut ska få driva näringsverksamhet som har till ändamål att lämna eller förmedla krediter till konsumenter. Kravet gäller dock inte för verksamhet med konsumentkrediter som drivs med stöd i särskild författning.

Skälen för promemorians förslag

Lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter ska upphävas

Det är viktigt att konsumenter har tillgång till ett brett utbud av krediter på konsumentkreditmarknaden. Det skapar förutsättningar för valfrihet och bra service till låga priser. Samtidigt är det angeläget att konsumentskyddet på konsumentkreditmarknaden är starkt.

Den nuvarande ordningen på konsumentkreditmarknaden innebär att konsumenter, med bortseende från bostadskrediter, i huvudsak kan välja att ansöka om krediter hos kreditinstitut (dvs. banker och kreditmarknadsföretag) och konsumentkreditinstitut. När lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter infördes gjordes bedömningen att det var motiverat att införa ett krav på tillstånd för konsumentkreditinstitut men att det med utgångspunkt i den analys av snabbblånemarknaden som företagits inför förslaget om den nya lagen inte framstod som motiverat att reglera konsumentkreditinstitut under samma stränga krav som gäller enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse för kreditinstitut (prop. 2013/14:107 s. 41).

Lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter har nu varit i kraft närmare tio år. Under den tiden har den tekniska utvecklingen gjort snabba krediter tillgängliga och format konsumtionsmönster och affärsmodeller på ett sätt som inte helt kunde förutses vid lagens införande. Det finns i dag ett 70-tal konsumentkreditinstitut i Sverige. I undersökningar och analyser som Finansinspektionen har genomfört sedan lagens tillkomst sticker konsumentkreditinstituten ut när det gäller andel kredittagare som får inkassokrav samt skulder som överlämnas till Kronofogdemyndigheten. Konsumentkreditinstituten erbjuder krediter till väsentligt högre ränta än andra typer av institut och lämnar krediter i större utsträckning än andra institut till konsumenter som inte har en tillräckligt god återbetalningsförmåga för att beviljas denna typ av krediter. Med hänsyn till problemen med överskuldsättning i Sverige, vilka har ökat i omfattning sedan lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter infördes, finns det anledning att överväga om regleringen fyller sitt syfte. Lagen har inte vare sig nämnvärt bidragit till att stärka konsumenternas ställning på kreditmarknaden eller till en ökad sund konkurrens enligt avsikten med lagen.

I förarbetena till lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter anförs att betydelsen av näringsrättslig reglering ökat ”på senare tid [...] som ett led i konsumentskyddet” (prop. 2013/14:107 s. 42). Med denna utgångspunkt infördes näringsrättsliga regler i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter med en utformning avsedd att vara särskilt anpassad för en verksamhet inriktad på konsumentkrediter. Utformningen för att nå avsedd nivå av konsumentskydd representerar en avvägning utifrån den ytterligare utgångspunkten att de näringsrättsliga kraven inte borde ställas lika högt som för vanliga kreditinstitut enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse. I praktiken har detta skapat en situation med vanliga kreditinstitut som, utifrån kraven i lagen om bank- och finansieringsrörelse och de affärsmodeller dessa är anpassade för, har mindre incitament att ägna sig åt den typ av överskuldssättningsdrivande verksamhet som i stället har visat sig bli utmärkande för konsument-

kreditinstitut, under förutsättningarna i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter.

Lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter innebar ursprungligen ett steg mot ökad näringsrättslig reglering för verksamhet med konsumentkrediter i syfte att styra verksamheten, så som den dittills yttrat sig, mot sundare former. Det saknas anledning att se denna ändring till tydligare näringsrättsliga ramar för verksamhet med konsumentkrediter som ett steg i fel riktning. Erfarenheterna av tiden efter lagens tillkomst talar dock för att dessa ramar bör läggas på samma nivå som för vanliga kreditinstitut.

Den huvudsakliga motiveringen till att upphöra med en särreglering för verksamhet med konsumentkrediter som är mindre betungande än för vanliga kreditinstitut, är att minska förekomsten av den typ av överskuld-sättningsdrivande kreditgivning som konsumentkreditinstitutet ägnar sig åt. De negativa effekterna av denna verksamhet – för samhället i stort och för de enskilda kredittagare som hamnar i ekonomiska svårigheter på grund av den – har visat sig bli mer omfattande än som kunde förutses vid lagens införande. Att minska utbudet av krediter som ges med villkor utformade utan nödvändig hänsyn till kredittagarens återbetalningsförmåga framstår mot denna bakgrund som i sig önskvärt. Att värna ett brett utbud av krediter bör bara ske till den del utbudet utgör del av en sund konkurrens. Den reglering som infördes genom lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter har inte har varit tillräcklig för att åstadkomma detta. Lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter bör därför upphävas. I stället bör den kreditgivning till konsumenter som i dag omfattas av denna lag som utgångspunkt drivas enligt de förutsättningar som gäller för kreditinstitut.

Denna utgångspunkt bör också gälla i förhållande till övriga finansiella företag som i dag är undantagna från tillståndsplikt enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter enbart på grund av de har tillstånd enligt annan reglering (5 §). Det rör sig t.ex. om företag som har tillstånd enligt lagen (2010:751) om betaltjänster, lagen (2011:755) om elektroniska pengar och lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter.

När lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter infördes ansågs det bära för långt att dessa företag skulle behöva tillstånd enligt denna lag för att, utöver den verksamhet som företagen bedriver enligt redan erhållna tillstånd, också få driva särskild verksamhet med konsumentkrediter (prop. 2013/14:107 s. 45, se även prop. 2015/16:197 s. 120). Detta synsätt gör sig dock inte på samma sätt gällande i förhållande till de höga krav som gäller för kreditinstitut och som enligt vad som redogörs för ovan bör gälla för företag som driver verksamhet med konsumentkrediter. Att låta nu undantagna företag fortsätta verksamhet med konsumentkrediter vid sidan om sin huvudsakliga verksamhet på grundval av befintliga tillstånd och samtidigt i övriga fall kräva tillstånd enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse skapar möjligheter att kringgå det nya kravet och riskerar därmed att underminera syftet med den föreslagna lagändringen.

Konsumentkreditinstitut och andra företag som vill fortsätta att driva sådan verksamhet med konsumentkrediter som omfattas av lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter bör därför ansöka om tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse.

Bara kreditinstitut och utländska kreditinstitut bör få driva verksamhet med konsumentkrediter

För att åstadkomma en ordning där tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse blir en förutsättning för att driva verksamhet med konsumentkrediter behöver lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter upphävas samtidigt som det införs ett krav på att endast kreditinstitut får driva sådan verksamhet.

Att lämna kredit är enligt gällande rätt del av sådan näringsverksamhet som utgör finansieringsrörelse (1 kap. 4 § LBF). Den verksamhet med krediter som nu föreslås bli föremål för tillståndskrav enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse bör omfatta samma typ av näringsverksamhet med krediter som avses i gällande bestämmelse om finansieringsrörelse, såvitt avser lämnande av kredit till konsumenter. Det innebär att de överväganden som ligger till grund för innebörden av kreditgivning enligt denna bestämmelse såvitt avser konsumentkrediter också är relevanta för frågan om vilken kreditgivning till konsumenter som ska omfattas av tillståndsplikt (prop. 2002/03:139 s. 214–221). Det innebär bl.a. att sådan verksamhet som inte bedrivs regelmässigt eller endast utgör en obetydlig del av företagets rörelse inte bör omfattas av krav på tillstånd, vilket, liksom i bestämmelsen om finansieringsrörelse, bör komma till uttryck genom att det anges att verksamheten ska ha till ”ändamål” att lämna kredit. Vad avser nu aktuell verksamhet med konsumentkrediter bör, i likhet med vad som gäller enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter, även verksamhet med ändamål att förmedla krediter omfattas. För att rörelsen ska anses ha viss verksamhet till ändamål ska det vara fråga om verksamhet med såväl varaktighet och omfattning som regelbundenhet. Det bör även krävas att verksamheten har ett självständigt syfte vid sidan av den huvudsakliga verksamheten. Annan verksamhet, såsom när ett företag inom handeln erbjuder anstånd med betalning, är inte tillståndspliktig. Frågan om en verksamhet är tillståndspliktig får avgöras från fall till fall med utgångspunkt i rekvisitet ”näringsverksamhet med ändamål” (jfr prop. 2002/03:139 s. 220 och 221 samt 512 och 513; jfr också prop. 2013/14:107 s. 45).

Kravet på tillstånd bör gälla om inte annat är föreskrivet. Det innebär att sådan verksamhet som omfattar konsumentkrediter och som bedrivs av andra än kreditinstitut inte ska kräva tillstånd enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse i den utsträckning verksamheten med konsumentkrediter är tillåten i den för dem tillämpliga lagstiftningen (jfr 2 kap. 3 § 3 LBF). Det innebär t.ex. att verksamhet med bostadskrediter enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter inte behöver tillstånd enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse. Ytterligare exempel är kredit som beviljas inom ramen för tillhandahållande av betaltjänster enligt lagen (2010:751) om betaltjänster (3 kap. 6 §), t.ex. genomförande av betalningstransaktioner, om medlen täcks av en betaltjänstanvändares kreditrymme (genom t.ex. kreditkort), och lån till konsumenter inom ramen för pantbanksverksamhet enligt pantbankslagen (1995:1000) (3 §). Dock bör det alltså inte längre vara tillåtet för t.ex. bostadskreditinstitut eller betalningsinstitut att ägna sig åt annan verksamhet med konsumentkrediter än vad som är särskilt reglerat för dessa aktörer.

Begreppet kreditinstitut enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse avser endast svenska kreditinstitut (1 kap. 5 § 10 LBF). Möjligheten att driva verksamhet med konsumentkrediter bör emellertid gälla även för utländska kreditinstitut under de förutsättningar som gäller för utländska kreditinstitut att verka i Sverige enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse (4 kap). Med att driva näringsverksamhet avses i det här sammanhanget såväl att driva verksamhet genom filial i Sverige, som att från utlandet erbjuda och tillhandahålla tjänster som består i att lämna eller förmedla krediter till konsumenter i Sverige utan att inrätta filial här.

5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Promemorians förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2025. För företag som före ikraftträdandet hade tillstånd eller undantogs från tillstånd enligt den upphävda lagen gäller den lagen till utgången av juli 2026. Om ett sådant företag före utgången av juli 2026 har gett in en ansökan om tillstånd för bank- eller finansieringsrörelse till Finansinspektionen får företaget fortsätta att driva verksamheten enligt den upphävda lagen till dess att ansökan har prövats slutligt.

Skälen för promemorians förslag: Lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 juli 2025.

Förslaget innebär att svenska konsumentkreditinstitut eller utländska företag som har fått tillstånd att driva verksamhet från filial i Sverige som vill fortsätta att driva näringsverksamhet som har till ändamål att lämna eller förmedla krediter till konsumenter måste ansöka om tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse. Motsvarande gäller bl.a. bostadskreditinstitut som – vid sidan av verksamhet med bostadskrediter – vill fortsätta att driva sådan verksamhet. För att dessa företag ska kunna omstrukturera sin verksamhet bör företag som före ikraftträdandet hade tillstånd eller undantogs från tillstånd enligt den upphävda lagen få fortsätta att driva sin verksamhet under en övergångsperiod.

Dessa företag bör därför få fortsätta att driva verksamheten till utgången av juli 2026 eller, om en ansökan om tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse har getts in till Finansinspektionen före den tidpunkten, till dess att ansökan har prövats slutligt.

I vissa fall kan företag som omfattas av undantag enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter även komma att falla utanför kravet på tillstånd enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse, t.ex. företag inom handeln som erbjuder anstånd med betalning (se avsnitt 4). I dessa fall föreligger förvisso inget behov av en särskild övergångsreglering. Det innebär å andra sidan inga negativa konsekvenser att låta övergångsregleringen gälla generellt för alla företag som i dag omfattas av undantag enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. En sådan regel har därtill fördelen att vara förhållandevis enkel att tillämpa.

6 Konsekvensanalys

Promemorians bedömning: Förslaget har inga offentligfinansiella effekter.

Förslaget medför att verksamhet inte längre får drivas med stöd av lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. Företag som vill fortsätta att driva näringsverksamhet som har till ändamål att lämna eller förmedla krediter till konsumenter får i stället ansöka om tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse.

Konkurrensen mellan företagen på konsumentkreditmarknaden minskar i viss utsträckning. Genom förslaget stärks konsumentskyddet på konsumentkreditmarknaden.

Förslaget medför inga merkostnader för Finansinspektionen, Konsumentverket eller de allmänna förvaltningsdomstolarna. Det kan antas att förslaget innebär en begränsad ökning av kreditinstitut i Sverige.

Skälen för promemorians bedömning

Offentligfinansiella effekter

Förslaget har inga direkta offentligfinansiella effekter.

Samhällsekonomiska effekter

Förslaget medför att verksamhet med konsumentkrediter inte längre får drivas med stöd av lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. Konsumentkreditinstitut som vill fortsätta att driva näringsverksamhet som har till ändamål att lämna eller förmedla krediter till konsumenter får i stället ansöka om tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse. Konsumentkreditinstitut står tillsammans för cirka 0,2 procent av nyutlåningen till konsumenter i Sverige.

Det ska ställas mot behovet av ett stärkt konsumentskydd på inlåningsmarknaden. Kreditinstitut och konsumentkreditinstitut verkar under olika förutsättningar. De höga kraven på eget kapital och organisation som ställs på kreditinstitut och tillsynen över kreditinstituten minskar incitamenten för dessa institut att inrikta verksamheten mot kredittagare med sämre återbetalningsförmåga. Bedömningen är därför att förslaget minskar risken för att kredittagare ska bli överskuldssatta. Överskuldssättningen medför årligen kostnader på flera miljarder kronor för samhället i stort, bl.a. i form av produktions- och skattebortfall samt kostnader inom socialförsäkringssystemen, rättsväsendet och sjukvården. Skuldssättningen drabbar också den enskilde och dennes familj och medför att omkring 183 000 barn tvingas växa upp i familjer där en eller båda föräldrarna har skulder hos Kronofogdemyndigheten. Det finns forskning som visar att överskuldssättning påverkar den enskildes fysiska och psykiska hälsa. Risken för självmordsförsök är ungefär två gånger högre för de med skulder hos Kronofogdemyndigheten än för övriga.

Effekter för företagen

Det finns för närvarande ett 70-tal konsumentkreditinstitut i Sverige. Av Finansinspektionens företagsregister framgår vidare att det finns ett 10-tal bostadskreditinstitut, varav ett mindre antal har särskilt tillstånd enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter eller annars ägnar sig åt verksamhet med konsumentkrediter enligt denna lag. Endast ett enda betalningsinstitut har registrerat verksamhet med konsumentkrediter.

Förslaget medför att verksamhet med konsumentkrediter inte längre får drivas med stöd av lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. Företag som vill fortsätta att driva näringsverksamhet som har till ändamål att lämna eller förmedla krediter till konsumenter får i stället ansöka om tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse. Ett företag som ansöker om ett sådant tillstånd ska uppfylla vissa krav (3 kap. lagen om bank- och finansieringsrörelse) och ansökningsavgiften är i dag 1 400 000 kronor (4 § och bilagan till förordningen [2001:911] om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen). Det går inte att beräkna de administrativa kostnaderna för att ansöka om tillstånd för bank- eller finansieringsrörelse, eftersom förutsättningarna varierar från fall till fall.

Effekter för konsumentkreditmarknaden

Den svenska banksektorn är stor i förhållande till Sveriges ekonomi. Omkring 175 (svenska och utländska) kreditinstitut – banker (bankaktiebolag, medlemsbanker och sparbanker) samt kreditmarknadsföretag (kreditmarknadsbolag och kreditmarknadsföreningar) – driver verksamhet i Sverige. Vid sidan av kreditinstitutet driver för närvarande ett 70-tal konsumentkreditinstitut verksamhet i Sverige. Det innebär att lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter, som nu har tillämpats i 10 år, möjliggör ett i viss mån större utbud av konsumentkrediter än vad som skulle vara fallet utan denna lag. Dock står konsumentkreditinstitutet för en försumbar andel av nyutlåningen till konsumenter i Sverige.

Sammanfattningsvis innebär förslaget att konkurrensen mellan företagen på konsumentkreditmarknaden – och utbudet av tjänster på den marknaden – kan minska i viss utsträckning. I det avseendet ska framhållas att det på kreditinstitut ställs höga krav på eget kapital och organisation samt tillsyn. Motsvarande krav gäller inte för konsumentkreditinstitut. Det kan ifrågasättas om en sådan ordning skapar förutsättningar för en sund konkurrens mellan företagen på konsumentkreditmarknaden. Förslagets effekter på konkurrensen mellan företagen på konsumentkreditmarknaden ska ställas mot behovet av ett stärkt konsumentskydd. Kreditinstitut och konsumentkreditinstitut verkar under olika förutsättningar. De höga kraven på eget kapital och organisation som ställs på kreditinstitut och tillsynen över kreditinstitutet minskar incitamenten för att inrikta verksamheten mot låntagare med sämre återbetalningsförmåga, i förhållande till vad som kan konstateras gällande de förutsättningar som lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter ger. Genom förslaget stärks konsumentskyddet på konsumentkreditmarknaden och risken att kredittagare blir överskuldsatta bedöms minska.

Effekter för myndigheter och domstolar

Tillsynsärenden avseende konsumentkreditinstitut vid Finansinspektionen och Konsumentverket kommer att upphöra i och med att lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter upphävs. Detsamma gäller för mål och ärenden vid allmänna domstolar (t.ex. tvistemål och utsökningssärenden) och mål vid allmänna förvaltningsdomstolar avseende konsumentkreditinstitut. Det saknas anledning att anta att tillsynsärenden och mål- och ärendetillströmningen kommer att öka i motsvarande mån genom införandet av kravet på tillstånd enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse för verksamhet med konsumentkrediter. Förslaget minskar därmed den administrativa bördan för Finansinspektionen och Konsumentverket samt för allmänna domstolar och allmänna förvaltningsdomstolar i viss mån.

Det kan antas att förslaget leder till en begränsad ökning av antalet kreditinstitut i Sverige. Det innebär att förslaget påverkar Riksgäldskontorets kostnader i mycket begränsad utsträckning och kostnaderna kan hanteras inom befintliga ramar.

Alternativa lösningar

En alternativ lösning är att skärpa kraven på konsumentkreditinstitut. Det framstår emellertid som en omväg i förhållande till den närmast till hands liggande lösningen, dvs. att det i fråga om en och samma verksamhet – tillhandahållande av konsumentkrediter – ställs samma krav på alla kreditgivare. Eller med andra ord, att det ställs samma krav på konsumentkreditinstitut som på kreditinstitut.

Informationsinsatser

Finansinspektionen behöver informera de finansiella företagen om den nya ordningen.

Effekter för hållbarhet och jämställdheten mellan män och kvinnor

Att säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster utgör en del av de globala hållbarhetsmålen för Agenda 2030.

Förslagen påverkar inte hållbarheten eller jämställdheten mellan män och kvinnor.

Överensstämmelse med unionsrätten

Förslaget är förenligt med EU:s konsumentkreditdirektiv, som ställer krav på tillsyn och ingripanden mot företag som tillhandahåller konsumentkrediter.

Förslaget rör tillhandahållande av finansiella tjänster (krediter) och är därmed inte anmälningsskyldigt enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (artikel 2.2.b). Ett förslag om tillhandahållande av finansiella tjänster som omfattas av unionsrätten är inte heller anmälningsskyldigt enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (kodifiering) (artikel 1.4). Här kan även noteras att förslaget är

neutralt i förhållande till på vilket sätt krediter ges eller förmedlas i teknisk mening, och att förslaget även i detta hänseende är utanför anmälningsplikt enligt direktiv (EU) 2015/1535 (artikel 1.1.e).

I oktober 2023 antogs ett nytt konsumentkreditdirektiv (Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2225 av den 18 oktober 2023 om konsumentkreditavtal och om upphävande av direktiv 2008/48/EG). En utredning har för närvarande i uppdrag att bedöma hur direktivet ska genomföras i svensk rätt (dir. 2023:142).

Enligt huvudprinciperna i fördraget om Europeiska unionens funktions sätt (FEUF) ska nationell reglering vara icke-diskriminerande, proportionerlig i förhållande till syftet med regleringen och påkallad utifrån ett tvingande allmänintresse. Syftet med den föreslagna regleringen är att säkerställa ett högt konsumentskydd på ett konkurrensneutralt sätt. Endast kreditinstitut eller utländska kreditinstitut kommer att få driva verksamhet med konsumentkrediter (snabblån). Kravet är därmed direkt neutralt i förhållande till företagens nationella hemvist. Det finns för närvarande endast ett utländskt företag med registrerad verksamhet som konsumentkreditinstitut i Sverige (det finns ett svenskt konsumentkreditinstitut med utländsk filial inom EU). Sammantaget bedöms att den föreslagna regleringen uppfyller kraven på proportionalitet och icke-diskriminering samt att den är nödvändig för att uppnå syftet med den föreslagna åtgärden.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om upphävande av lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter

Häri genom föreskrivs att lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter ska upphöra att gälla.

Övervägandena finns i avsnitt 4.

I lagen föreskrivs att lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter upphör att gälla.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

2. Den upphävda lagen gäller till utgången av juli 2026 för företag som före ikraftträdandet hade tillstånd eller undantogs från tillstånd enligt den lagen. Om ett sådant företag före utgången av juli 2026 har gett in en ansökan om tillstånd för bank- eller finansieringsrörelse till Finansinspektionen, gäller dock den upphävda lagen för det företaget till dess att ansökan har prövats slutligt.

Övervägandena finns i avsnitt 5.

Av *punkt 1* följer att lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter upphör att gälla vid utgången av juni 2025. Lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter gäller inte verksamhet med konsumentkrediter som drivs med tillstånd enligt andra författningar, t.ex. verksamhet med

bostadskrediter enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter.

Enligt *punkt 2* gäller dock lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter till utgången av juli 2026 för företag som före ikraftträdandet hade tillstånd eller undantogs från tillstånd enligt den lagen. Det avser såväl svenska som utländska företag (jfr 4–8 §§ lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter).

Om ett sådant företag ansöker om tillstånd för bank- eller finansieringsrörelse får företaget fortsätta sin verksamhet till dess att ansökan har prövats slutligt, dvs. till dess ett beslut gällande ansökan fått laga kraft.

Bara kreditinstitut och utländska kreditinstitut får i fortsättningen driva näringsverksamhet som har till ändamål att lämna eller förmedla krediter till konsumenter, se 1 kap. 7 a § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

7.2 Förslaget till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

5 a § Vad som gäller om tystnadsplikt i verksamheten hos svenska kreditinstitut, betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, värdepappersbolag och företag som med tillstånd driver verksamhet enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter, hindrar inte att uppgifter om lämnade krediter, betalningsförsummelser och kreditmissbruk utväxlas för kreditupplysningsändamål inom en krets som utgörs av dessa företag samt sådana företag som har tillstånd av Integritetsskyddsmyndigheten enligt 3 § första stycket.

I den krets som anges i första stycket ingår även utländska kreditinstitut som avses i 4 kap. 1, 2, 4 och 6 §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, utländska företag som avses i 3 kap. 26 och 27 §§ lagen (2010:751) om betaltjänster, utländska företag som avses i 3 kap. 26–28 §§ lagen (2011:755) om elektroniska pengar, utländska företag som avses i 4 kap. 1 och 4 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden och utländska företag som avses i 1 kap. 3 § lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter.

Bestämmelser om användningen av uppgifter om betalningsförsummelser och kreditmissbruk finns även i 7 §.

I paragrafen finns bestämmelser om att tystnadsplikt i verksamheten hos vissa finansiella företag inte hindrar att uppgifter kan utväxlas för kreditupplysningsändamål.

Ändringen i *första* och *andra styckena* innebär att hänvisningen till lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter tas bort och är en följd av att den lagen upphävs.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

2. Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande för företag som omfattas av punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2024:000) om upphävande av lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter.

I *punkt 1* anges när lagen träder i kraft.

I *punkt 2* anges den övergångsreglering som följer av att lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter gäller i viss utsträckning även efter

ikraftträdandedatumet enligt punkt 1, se författningskommentaren till ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2014:275) om upphävande av lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (avsnitt 7.1).

7.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

3 § Om rätt för vissa utländska företag att driva verksamhet i Sverige finns särskilda bestämmelser, nämligen

1. för kreditinstitut 4 kap. 1, 2 och 4–6 §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
2. för värdepappersföretag 4 kap. 1 och 4 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,
3. för finansiella institut 4 kap. 3 § lagen om bank- och finansieringsrörelse,
4. för utländska försäkringsgivare lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige,
5. för börser 12 kap. 9 § lagen om värdepappersmarknaden,
6. för förvaltningsbolag och fondföretag 1 kap. 6–7, 10 och 11 §§ lagen (2004:46) om värdepappersfonder,
7. för utgivare av elektroniska pengar 3 kap. 26–28 §§ lagen (2011:755) om elektroniska pengar,
8. för utländska försäkringsförmedlare 3 kap. lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution,
9. för företag som tillhandahåller betaltjänster 3 kap. 26 och 27 §§ lagen (2010:751) om betaltjänster,
10. för utländska AIF-förvaltare 5 kap. lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,
11. för företag som bedriver verksamhet med bostadskrediter 2 kap. 7 § och 3 kap. 6 och 7 §§ lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter,
12. för kreditförvaltare 5 kap. 5 och 6 §§ lagen (2023:714) om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal, och
13. för clearingbolag, 1 kap. 2 § lagen (2024:114) om clearing och avveckling av betalningar.

I paragrafen finns upplysningar om särskilda bestämmelser om rätt för vissa utländska företag att driva verksamhet i Sverige.

Ändringen innebär *punkt 11* tas bort och är en följd av att den lagen upphävs. Övriga ändringar är redaktionella.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

I bestämmelsen anges när lagen träder i kraft.

7.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:1006) om viss finansiell verksamhet

2 § En fysisk eller juridisk person som avser att bedriva finansiell verksamhet ska ansöka om registrering av sin verksamhet hos Finansinspektionen. Ansökan behöver inte göras av

1. företag som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 6, 8, 9, 11 och 12 lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, och

2. fysiska eller juridiska personer som bedriver försäkrings-distribution enligt lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution.

Finansinspektionen ska registrera den som har kommit in med en ansökan, om

1. det finns skäl att anta att verksamheten kommer att bedrivas på ett sätt som är förenligt med lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen, och

2. kravet på ägare och ledning i 3 § första stycket är uppfyllt.

Den som har blivit registrerad ska tas bort ur registret när ett beslut om föreläggande enligt 11, 12 eller 13 § att upphöra med verksamheten har fått laga kraft. Ett finansiellt institut ska också tas bort ur registret om det anmäler att det inte längre bedriver verksamhet som omfattas av lagen eller om det på något annat sätt framgår att registreringsplikt inte längre gäller.

I paragrafen finns bestämmelser om i vilka fall en fysisk eller juridisk person som avser att driva valutaväxling eller annan finansiell verksamhet ska ansöka om registrering av sin verksamhet hos Finansinspektionen.

Ändringen i *första stycket 1* innebär att hänvisningarna till lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter tas bort och är en följd av att den lagen upphävs.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

2. Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande för företag som omfattas av punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2024:000) om upphävande av lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter.

I *punkt 1* anges när lagen träder i kraft.

I *punkt 2* anges den övergångsreglering som följer av att lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter gäller i viss utsträckning även efter ikraftträdandedatumet enligt punkt 1, se författningskommentaren till ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2014:275) om upphävande av lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (avsnitt 7.1).

7.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

1 kap.

7 a § Bara ett svenskt eller utländskt kreditinstitut får driva näringsverksamhet som har till ändamål att lämna eller förmedla krediter till konsument, om inte annat är särskilt föreskrivet.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om vem som får driva verksamhet som har till ändamål att lämna eller förmedla krediter till konsumenter. Paragrafen är utformad efter förebild av 7 §. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Av paragrafen framgår att endast ett svenskt eller utländskt kreditinstitut får driva näringsverksamhet som har till ändamål att lämna eller förmedla krediter till konsumenter enligt vad som avses i 7 kap. 1 § andra stycket.

Med *näringsverksamhet* och *ändamål* avses detsamma som i 1 kap. 4 §. Det innebär bl.a. att en förutsättning är att det rör sig om verksamhet som utgör näringsverksamhet i den mening som avses i konsumentköplagen och annan civilrättslig lagstiftning samt att det ska vara fråga om verksamhet med såväl varaktighet och omfattning som regelbundenhet. Det krävs även att verksamheten har ett självständigt syfte vid sidan av den huvudsakliga verksamheten. Annan verksamhet, såsom när ett företag inom handeln erbjuder anstånd med betalning, omfattas inte av paragrafen. Det gäller oavsett hur ett sådant företag har organiserat sin verksamhet, t.ex. om krediten lämnas av ett annat företag inom samma koncern. En kredit från tredje part som ges för genomförande av en betalningstransaktion kan emellertid omfattas av lagen (2010:751) om betaltjänster. Frågan om en verksamhet omfattas av paragrafen får avgöras från fall till fall med utgångspunkt i rekvisitetet ”näringsverksamhet med ändamål” (jfr prop. 2002/03:139 s. 220 och 221 samt 512 och 513; jfr också prop. 2013/14:107 s. 45).

Att *driva näringsverksamhet* avser i det här sammanhanget såväl att driva verksamhet genom en etablering i Sverige, som att från utlandet erbjuda och tillhandahålla tjänster som består i att lämna eller förmedla krediter till konsumenter i Sverige utan att inrätta filial här.

Paragrafen gäller under förutsättning att inte annat är särskilt föreskrivet. Verksamhet med konsumentkrediter som drivs med tillstånd enligt andra författningar – t.ex. enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter och lagen om betaltjänster såsom genomförande av betalningstransaktioner, om medlen täcks av en betaltjänstanvändares kreditutrymme (t.ex. med användande av kreditkort) – kräver därför inte tillstånd enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

2. Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande för företag som omfattas av punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2024:000) om upphävande av lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter.

I *punkt 1* anges när lagen träder i kraft.

I *punkt 2* anges den övergångsreglering som följer av att lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter gäller i viss utsträckning även efter ikraftträdandedatumet enligt punkt 1, se författningskommentaren till ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2014:275) om upphävande av lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (avsnitt 7.1).

7.6 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

30 kap.

5 § Sekretess gäller för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ett ärende hos en statlig myndighet om innehav av

1. aktier i bankaktiebolag, kreditmarknadsbolag, värdepappersbolag, fondbolag, försäkringsaktiebolag eller tjänstepensionsaktiebolag,
2. andelar i medlemsbank eller kreditmarknadsförening, eller
3. aktier eller andelar i börs, central motpart, clearingbolag, svensk värdepapperscentral, betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, kreditförvaltare eller företag som driver verksamhet enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter.

Sekretessen gäller inte beslut av myndigheten och inte heller för uppgift från en annan myndighet om uppgiften inte är sekretessreglerad där.

För uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

I paragrafen finns bestämmelser om sekretess för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som förekommer i ett ärende hos en statlig myndighet om innehav av aktier eller andelar i vissa företag.

Ändringen i *första stycket 3* innebär att hänvisningarna till lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter tas bort och är en följd av att den lagen upphävs.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.
2. Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande för uppgifter som förekommer i ett ärende som
 - a) har inletts före ikraftträdandet, eller
 - b) avser ett företag som omfattas av punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2024:000) om upphävande av lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter.

I *punkt 1* anges när lagen träder i kraft.

I *punkt 2 a* anges den övergångsreglering som gäller för ärenden som har inletts före ikraftträdandet. Äldre bestämmelser gäller för uppgift i ett ärende som inletts före ikraftträdandet även om uppgiften lämnas efter ikraftträdandet.

I *punkt 2 b* anges den övergångsreglering som följer av att lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter gäller i viss utsträckning även efter ikraftträdandedatumet enligt punkt 1, se författningskommentaren till ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2014:275) om upphävande av lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (avsnitt 7.1).

7.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

1 kap.

2 § Denna lag gäller för fysiska och juridiska personer som driver

1. bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

2. livförsäkringsrörelse, dock inte

a) sådan som drivs av försäkringsföreningar som har beviljats undantag enligt 1 kap. 19 d § försäkringsrörelselagen (2010:2043), eller

b) tjänstepensionsverksamhet enligt lagen (2019:742) om tjänste-pensions-företag,

3. värdepappersrörelse enligt 2 kap. 1 § lagen (2007:528) om värde-pappers-marknaden,

4. verksamhet som kräver ansökan hos Finansinspektionen enligt lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet,

5. försäkringsdistribution enligt lagen (2018:1219) om försäkrings-distribution, i fråga om sådan verksamhet rörande livförsäkring, bedriven av sådana försäkringsförmedlare som har tillstånd enligt 2 kap. 1 § den lagen eller bedriver verksamhet enligt 3 kap. 1 § andra stycket 2 eller 3 § den lagen,

6. verksamhet för utgivning av elektroniska pengar enligt lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

7. fondverksamhet enligt lagen (2004:46) om värdepappersfonder,

8. verksamhet med att som betalningsinstitut tillhandahålla betaltjänster enligt lagen (2010:751) om betaltjänster,

9. verksamhet med att tillhandahålla betaltjänster enligt lagen om betaltjänster utan att vara betalningsinstitut,

10. verksamhet som förvaltare av alternativa investeringsfonder enligt lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,

11. verksamhet med bostadskrediter enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter,

12. verksamhet som leverantör av gräsrotsfinansieringstjänster enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1503 av den 7 oktober 2020 om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansierings-tjänster för företag och om ändring av förordning (EU) 2017/1129 och direktiv (EU) 2019/1937, om företaget är en juridisk person som är etablerad i Sverige,

13. verksamhet som fastighetsmäklare eller fastighetsmäklarföretag med särskild registrering för hyresförmedling eller fullständig registrering enligt fastighetsmäklarlagen (2021:516),

14. spelverksamhet som bedrivs med licens eller registrering enligt spellagen (2018:1138),

15. yrkesmässig handel med varor, om det kan antas att det i verksamheten eller i en del av verksamheten genomförs eller kommer att genomföras transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, som innebär att ett utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer,

16. verksamhet enligt pantbankslagen (1995:1000),

17. verksamhet som auktoriserad eller godkänd revisor eller registrerat revisionsbolag,

18. yrkesmässig verksamhet som avser bokföringstjänster eller revisions-tjänster som inte omfattas av 17,

19. yrkesmässig rådgivning avseende skatter och avgifter (skatterådgivare),

20. verksamhet som advokat eller advokatbolag, till den del verksamheten avser tjänster som anges i 4 § första stycket,

21. yrkesmässig verksamhet som annan oberoende jurist än den som avses i 21, till den del verksamheten avser tjänster som anges i 4 § första stycket,

22. yrkesmässig verksamhet till den del verksamheten avser tjänster som anges i 4 § andra stycket och verksamhetsutövaren inte är en sådan person som avses i 18–22, eller

23. yrkesmässig verksamhet som avser förmedling, förvaring eller handel med konstverk, om det kan antas att det i verksamheten eller i en del av verksamheten genomförs eller kommer att genomföras transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, som innebär att ett utbetalt eller mottaget belopp uppgår till motsvarande 10 000 euro eller mer.

Vissa speltjänster får undantas från tillämpning av lagen eller bestämmelser i den enligt föreskrifter som meddelas med stöd av 8 kap. 1 § 1.

I paragrafen finns bestämmelser om lagens tillämpningsområde.

Ändringen innebär att *punkt 11* tas bort och är en följd av att den lagen upphävs. Övriga ändringar är redaktionella.

2 kap.

6 § En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 får inte tillhandahålla anonyma konton, motböcker eller värdefack.

I paragrafen finns förbud för vissa verksamhetsutövare att tillhandahålla anonyma konton, motböcker eller värdefack.

Ändringen innebär att hänvisningen till lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter tas bort och är en följd av att den lagen upphävs.

7 § En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 får inte etablera eller upprätthålla korrespondentförbindelser med brevlådebanks och ska se till att sådana förbindelser inte heller etableras eller upprätthålls med institut som tillåter att deras konton används av sådana banker.

I paragrafen finns förbud för vissa verksamhetsutövare att etablera eller upprätthålla korrespondentförbindelser med brevlådebanks eller med institut som tillåter att deras konton används av sådana banker.

Ändringen innebär att hänvisningen till lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter tas bort och är en följd av att den lagen upphävs.

3 kap.

5 § En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 14 ska, utöver vad som följer av 4 § första stycket, vidta åtgärder för kundkännedom

1. vid enstaka transaktioner som avser utbetalning av vinster eller betalning av insatser som uppgår till ett belopp motsvarande 2 000 euro eller mer, och

2. vid transaktioner som understiger ett belopp motsvarande 2 000 euro och som verksamhetsutövaren inser eller borde inse har samband med en eller flera andra transaktioner som tillsammans uppgår till minst detta belopp.

I paragrafen finns bestämmelser om när vissa verksamhetsutövare ska vidta åtgärder för kundkännedom.

Ändringen innebär att hänvisningen till lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter tas bort och är en följd av att den lagen upphävs.

6 § En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 15 ska, i stället för vad som följer av 4 §, vidta åtgärder för kundkännedom

1. vid etableringen av en affärsförbindelse, om det när förbindelsen ingås är sannolikt eller under förbindelsens gång står klart att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter inom ramen för affärsförbindelsen uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer,

2. vid enstaka transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till ett belopp motsvarande 5 000 euro eller mer, och

3. vid transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter understiger ett belopp motsvarande 5 000 euro och som verksamhetsutövaren inser eller borde inse har samband med en eller flera andra transaktioner i kontanter som tillsammans uppgår till minst detta belopp.

I paragrafen finns bestämmelser om när vissa verksamhetsutövare ska vidta åtgärder för kundkännedom.

Ändringen innebär att hänvisningen till lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter tas bort och är en följd av att den lagen upphävs.

18 § När en korrespondentförbindelse som innefattar betalning etableras mellan en verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 och ett kreditinstitut eller finansiellt institut från ett land utanför EES, ska verksamhetsutövaren utöver åtgärder enligt 7, 8 och 10–13 §§ åtminstone

1. inhämta tillräckligt med information om motparten för att kunna förstå verksamheten och utifrån offentligt tillgänglig information bedöma motpartens anseende och tillsynens kvalitet,

2. bedöma motpartens kontroller för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism,

3. dokumentera respektive instituts ansvar att vidta kontrollåtgärder och de åtgärder som det vidtar,

4. inhämta godkännande från en behörig beslutsfattare innan korrespondentförbindelsen ingås, och

5. förvissa sig om att motparten har kontrollerat identiteten på kunder som har direkt tillgång till konton hos kreditinstitutet eller det finansiella institutet och fortlöpande följer upp dessa kunder samt på begäran kan lämna relevanta kunduppgifter.

I paragrafen finns bestämmelser om åtgärder som vissa verksamhetsutövare som minst ska vidta när en korrespondentförbindelse som innefattar betalning etableras mellan dem och ett kreditinstitut eller finansiellt institut från ett land utanför EES.

Ändringen innebär att hänvisningen till lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter tas bort och är en följd av att den lagen upphävs.

22 § Med utomstående enligt 21 § avses

1. fysiska eller juridiska personer med verksamhet som anges i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 5–8 och 10–14 eller motsvarande verksamhet, auktoriserade eller godkända revisorer och advokater som är etablerade inom EES, och

2. fysiska eller juridiska personer med verksamhet som anges i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 5–8 och 10–14 eller motsvarande verksamhet, auktoriserade eller godkända revisorer och advokater som är etablerade utanför EES, om de

a) tillämpar bestämmelser om kundkännedom och bevarande av handlingar som motsvarar kraven i denna lag, och

b) står under tillsyn över att dessa bestämmelser följs.

I paragrafen finns bestämmelser om vilka som utgör sådana utomstående vars åtgärder för kundkännedom en verksamhetsutövare kan förlita sig på. åtgärder som vissa verksamhetsutövare som minst ska vidta när en korrespondentförbindelse som innefattar betalning etableras mellan dem och ett kreditinstitut eller finansiellt institut från ett land utanför EES.

Ändringen i *punkt 1* innebär att hänvisningen till lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter tas bort och är en följd av att den lagen upphävs.

25 § En verksamhetsutövare som tillhandahåller konto som kunden innehar i syfte att förvalta medel som tillhör kundens verkliga huvudman behöver inte vidta de åtgärder för kundkännedom som avses i 8 § i fråga om den verkliga huvudmannen, om kunden

1. är en fysisk eller juridisk person med verksamhet som anges i 1 kap. 2 § första stycket 1–3 och 5–14 eller motsvarande verksamhet, auktoriserad eller godkänd revisor, advokat eller advokatbolag med hemvist inom EES,

2. är en fysisk eller juridisk person med verksamhet som anges 1 kap. 2 § första stycket 1–3 och 5–14 eller motsvarande verksamhet, auktoriserad eller godkänd revisor, advokat eller advokatbolag med hemvist utanför EES, och

a) tillämpar bestämmelser om kundkännedom och bevarande av handlingar som motsvarar kraven i denna lag, och

b) står under tillsyn över att dessa bestämmelser följs, eller

3. till följd av föreskrift i lag eller annan författning är skyldig att hålla medel som förvaltas för någon annans räkning avskilda från egna tillgångar och medel.

Vissa speltjänster får undantas från tillämpning av lagen eller bestämmelser i den enligt föreskrifter som meddelas med stöd av 8 kap. 1 §

I paragrafen finns bestämmelser om fall då en verksamhetsutövare inte behöver vidta åtgärder för kundkännedom avseende en verklig huvudman.

Ändringarna i *punkterna 1 och 2* innebär att hänvisningen i första stycket till lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter tas bort och är en följd av att den lagen upphävs.

32 § Verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 får ta emot betalning med ett anonymt betalningsinstrument som getts ut i ett land utanför EES bara om instrumentet uppfyller kraven i 31 §.

I paragrafen finns bestämmelser om fall då en verksamhetsutövare får ta emot betalning med ett anonymt betalningsinstrument som getts ut i ett land utanför EES.

Ändringen innebär att hänvisningen till lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter tas bort och är en följd av att den lagen upphävs.

4 kap.

9 § En verksamhetsutövare eller den som är verksam hos verksamhetsutövaren får inte för en kund eller någon utomstående obehörigen röja att en bedömning enligt 2 § utförs, har utförts eller kommer att utföras eller att uppgifter har lämnats enligt 3 eller 6 §.

Som obehörigt röjande avses inte att

1. uppgifter lämnas till en tillsynsmyndighet eller en brottsbekämpande myndighet,

2. uppgifter lämnas mellan verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 med hemvist i EES och som ingår i samma koncern eller mellan

sådana verksamhetsutövare och deras filialer och dotterföretag belägna i ett land utanför EES, förutsatt att filialerna och dotterföretagen utanför EES tillämpar gemensamma rutiner som fastställts enligt 2 kap. 8 eller 9 § eller motsvarande krav enligt lagstiftningen i det land där filialen finns eller dotterföretaget har hemvist,

3. uppgifter lämnas mellan advokater, andra oberoende jurister, revisorer, tillhandahållare av bokföringstjänster, skatterådgivare och fastighetsmäklare som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849, i den ursprungliga lydelsen, eller likvärdiga bestämmelser i ett land utanför EES och som är anställda eller på annat sätt verksamma inom samma juridiska person eller olika juridiska personer med gemensamt ägande, gemensam ledning eller gemensam efterlevnadskontroll,

4. uppgifter som rör samma kund och samma transaktion och som omfattar fler än en verksamhetsutövare lämnas mellan sådana juridiska och fysiska personer som anges i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 och 17–21, förutsatt att de tillhör samma verksamhets- eller yrkeskategori och omfattas av skyldigheter i fråga om tystnadsplikt och skydd för personuppgifter som följer av denna lag,

5. en kund får kännedom om att åtgärder enligt första stycket vidtas eller kan komma att vidtas, när ett röjande inte kan undvikas till följd av verksamhetsutövarens skyldighet att avstå från en transaktion, att avstå från att inleda en affärsförbindelse eller att avsluta en affärsförbindelse enligt 3 kap. 1–3 §§, och 6. uppgifter lämnas i samverkan enligt 4 a kap.

Bestämmelser om ansvar för den som bryter mot tystnadsplikten enligt första stycket finns i 20 kap. 3 § brottsbalken.

I paragrafen finns bestämmelser om obehörigt röjande av en bedömning av avvikelser, misstänkta aktiviteter eller transaktioner.

Ändringarna i *andra stycket 2* och *4* innebär att hänvisningen i *andra stycket* till lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter tas bort och är en följd av att den lagen upphävs.

5 kap.

9 § Förbudet i 8 § gäller inte samkörning av register med en filial till en verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 som är etablerad i ett land utanför EES, om kraven enligt 2 kap. 10 och 11 §§ är uppfyllda i fråga om filialen.

Förbudet i 8 § gäller inte heller samkörning av register som sker mellan verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 och som ingår i samma koncern, om verksamhetsutövarna har hemvist i Sverige eller inom EES.

Om en verksamhetsutövare som avses i *andra stycket* har hemvist i ett land utanför EES gäller *andra stycket* om kraven enligt 2 kap. 10 och 11 §§ är uppfyllda i fråga om den verksamhetsutövaren.

I paragrafen finns bestämmelser om undantag från förbudet mot samkörning av register med uppgifter om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Ändringen i *första stycket* innebär att hänvisningen i *första* och *andra styckena* till lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter tas bort och är en följd av att den lagen upphävs.

7 kap.

1 § Detta kapitel tillämpas i fråga om tillsyn över och ingripanden mot verksamhet som avses i 1 kap. 2 § första stycket 15, 18, 19 och 21–23. Regeringen kan med

stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vilka myndigheter som utövar tillsyn enligt detta kapitel.

Bestämmelser om tillsyn över och ingripanden mot verksamhet som avses i 1 kap. 2 § första stycket 20 finns i 8 kap. rättegångsbalken och i 7 a kap. denna lag.

Bestämmelser om tillsyn över och ingripanden mot annan verksamhet som avses i 1 kap. 2 § första stycket finns i de lagar som reglerar dessa verksamhetsutövare.

I paragrafen finns bestämmelser om tillämpningsområdet vad avser tillsyn och ingripanden enligt lagen.

Ändringarna i *första* och *andra styckena* innebär att hänvisningen till lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter tas bort och är en följd av att den lagen upphävs.

8 kap.

1 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. undantag för vissa speltjänster från tillämpning av lagen eller bestämmelser i den,

2. innehållet i och omfattningen av den allmänna riskbedömningen enligt 2 kap. 1 § och om faktorer som kan tyda på låg eller hög risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism,

3. undantag från kravet på dokumenterade riskbedömningar enligt 2 kap. 2 §,

4. riskklassificering av kunder enligt 2 kap. 3 §, inbegripet faktorer som kan tyda på låg eller hög risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism,

5. innehållet i och omfattningen av interna och gemensamma rutiner enligt 2 kap. 8 och 9 §§,

6. innehållet i rutiner för lämplighetsprövning enligt 2 kap. 13 §,

7. dokumentation av genomförda utbildningar och vilken information och utbildning som ska tillhandahållas anställda enligt 2 kap. 14 §,

8. nödvändiga åtgärder och rutiner enligt 2 kap. 15 § och 6 kap. 4 a §,

9. åtgärder för identitetskontroll enligt 3 kap. 7 och 8 §§,

10. vad som avses med förenklade åtgärder för kundkännedom och i vilka situationer som förenklade åtgärder är tillåtna enligt 3 kap. 15 §,

11. vad som avses med skärpta åtgärder för kundkännedom och i vilka situationer som skärpta åtgärder ska vidtas enligt 3 kap. 16 och 17 §§,

12. hur rapportering till Polismyndigheten ska göras enligt 4 kap. 3 §,

13. hur uppgifter ska lämnas enligt 4 kap. 6 §,

14. system för uppgiftslämning enligt 4 kap. 7 §,

15. bevarande av handlingar och uppgifter enligt 5 kap. 3 §,

16. förförhållningarna för förlängt bevarande av handlingar och uppgifter enligt 5 kap. 4 §,

17. innehållet i och omfattningen av rutiner för intern kontroll och modellriskhantering enligt 6 kap. 1 §,

21. skyldighet för verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12, 15, 16, 18, 19 och 21–23 att periodiskt eller på begäran lämna uppgifter om sin verksamhet, sina kunder och andra förhållanden som är nödvändiga för att tillsynsmyndigheter ska kunna bedöma den risk som kan förknippas med de verksamhetsutövare som står under tillsyn.

I paragrafen finns bestämmelser om bemyndiganden.

Ändringen i *punkt 21* innebär att hänvisningen till lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter tas bort och är en följd av att den lagen upphävs.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

2. Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande för företag som omfattas av punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2024:000) om upphävande av lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter.

I *punkt 1* anges när lagen träder i kraft.

I *punkt 2* anges den övergångsreglering som följer av att lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter gäller i viss utsträckning även efter ikraftträdandedatumet enligt punkt 1, se författningskommentaren till ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2014:275) om upphävande av lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (avsnitt 7.1).